

Mangel på fællesskaber blandt unge under Coronapandemien

(Freepik.com u.å)

Problemorienteret formidlingsprojekt i Socialvidenskab

Forår 2021

Gruppenummer: S2140230720

Udarbejdet af:

Cecilie Vængebjerg (70021)

Dipali Deol (72155)

Fatma Sara Küçükakin (63913)

Johanne Rose Conrad (70052)

Katja Giese Skriver (69982)

Kimmie Engelund Rossing (70006)

Nicolaj Bjerg Nielsen (62982)

Simone Falk Nelander (70004)

Vejleder: Catharina Juul Kristensen

Indholdsfortegnelse

Læsevejledning	5
Executive summary	6
Projektrefleksion	9
<i>Videnskabsteoretisk position: Kritisk teori og hermeneutisk fænomenologi</i>	9
<i>Design - Mixed methods</i>	10
Analysestrategi	11
Kvalitativ metode	12
Præsentation af interviewpersoner	13
Transskribering	13
Kvantitativ metode	14
<i>Forskningsetik</i>	16
<i>Metodediskussion</i>	18
Teoretisk notat	21
<i>Richard Jenkins - Social identitet</i>	21
<i>Hartmut Rosa - Accelerationssamfundet</i>	23
<i>Trivsel og fællesskab</i>	26
Baggrundsnotat	28
<i>Problemfelt</i>	28
<i>Problemformulering</i>	29
<i>Analyse</i>	30
Fællesskaber	30
Trivsel	36
Onlineundervisning	42
Politik	46
<i>Opsamling</i>	49
<i>Valg af formidlingsdele</i>	51
Formidlingsdele	52
<i>Refleksioner over notatet</i>	52
<i>Notat</i>	53
<i>Refleksioner over kronik</i>	57
<i>Kronik</i>	58
<i>Digitalt formidlingsprodukt</i>	61
<i>Refleksioner over digitalt formidlingsprodukt</i>	65
Litteraturliste	68

Oversigt over bilag

1. Transskribering af Ninas interview
2. Transskribering af Mads interview
3. Transskribering af Murads interview
4. Kvalitativ survey bilag A
5. Kvalitativ survey bilag B
6. Regressionstabel
7. Chi² krydstabeller
8. Validitetsanalyse
9. Informationsbrev til interviewpersoner
10. Informationsbrev til surveyundersøgelse
11. Interviewguide
12. Survey
13. Mixed methods analysemodel

Oversigt over anslag

Fordeling af anslag i projektrapporten

Da vi er en gruppe på otte studerende og herved overstiger antallet af studerende per gruppe, jævnfør studieordningen, har vi søgt om dispensation for dette. I forlængelse heraf har vi i dialog med studieleder og vejleder fået tildelt 12.000 yderligere anslag, som vi har valgt at fordele i projektets forskellige afsnit. Disse anslag er blevet anvendt i det teoretiske notat samt i projektrefleksionen. Det skyldes, at vi har haft to metoder og to teorier i brug, hvorfor vi har haft behov for at afsætte flere anslag til disse afsnit.

	Anvendte anslag	Tilladte anslag
Executive summary	6.276	7.200
Projektrefleksion	25.419	14.400
Teoretisk notat	14.741	14.400
Baggrundsnotat	47.792	50.400
Notat	9.364	12.000
Forskningsformidlende artikel	9.713	12.000
Digital formidling produktion	5.696	12.000
Litteraturliste	7381	
Projektets anslag i alt	130.888	134.400

Læsevejledning

Den første del af projektet er et **executive summary**, som er med til at opsummere vores undersøgelse i projektet. Her præsenteres projektets problemfelt, de anvendte metoder og teorier, analysens resultater og til slut en indledning til vores tre udvalgte formidlingsdele.

Anden del af projektrapporten er **projektrefleksion**. Her præsenteres det videnskabsteoretiske ståsted, hvor vi har været inspireret af kritisk teori og hermeneutisk fænomenologi. Herefter præsenteres vores mixed methods design og de anvendte metoder for indsamling af empiri ved brug af semistrukturerede interviews og en surveyundersøgelse. Til sidst reflekteres der over de forskningsetiske overvejelser, som vi har gjort os undervejs i empiriindsamlingen, efterfulgt af en diskussion af valget og brugen af metoderne.

I det **teoretiske notat** præsenterer vi to valgte teorier samt begrebsafklaringen. Vi tager udgangspunkt i Richard Jenkins' teori om den sociale identitet og Hartmut Rosas teori om fremmedgørelse og acceleration i det moderne samfund.

Baggrundsnotatet indleder vi med et problemfelt, som belyser undersøgelsesområdet og indkredser emnet, hvorefter problemformuleringen præsenteres. Herefter præsenteres projektets analyse efterfulgt af en opsamling af projektets resultater.

I sidste del af projektrapporten præsenteres **formidlingsdelene**, der formidler projektets resultater til forskellige målgrupper. Det består af tre formidlingsdele: Et notat til Børne- og Undervisningsministeriet, en forskningsformidlende artikel i form af en kronik til Dagbladet Information og et digitalt formidlingsprodukt i form af citatplakater til gymnasierne.

Executive summary

I dette formidlingsprojekt undersøger vi, hvorledes nedlukningen af samfundet i forbindelse med coronapandemien har påvirket gymnasieelevers fællesskaber og trivsel. Dette sker gennem en analyse af gymnasieelevernes egne oplevelser af restriktionernes indflydelse på henholdsvis deres fællesskaber og trivsel.

For at undersøge projektets problemformulering anvender vi et mixed methods design, hvor vi både bruger kvalitative og kvantitative metoder. Projektets empiriske grundlag er således baseret på kvalitative interviews med tre gymnasieelever samt en survey (spørgeskema) med besvarelser fra gymnasieelever i alderen 15-22(+) år.

Surveyen består af cirka 40 spørgsmål, som har til formål at afdække elevernes oplevelse af fællesskaber under nedlukningen og deres trivsel. Surveyen er sendt til alle gymnasiale uddannelser i Danmark, hvor der er modtaget svar fra 19 institutioner med 477 fuldførte besvarelser.

De kvalitative interviews afholdes sideløbende med, at surveyen udsendes. De interviewede personer er alle tre afgangselever i 3.g, som går på forskellige gymnasier i hovedstadsområdet. Den ene interviewperson er en kvinde, som går på STX. De øvrige to interviewpersoner er mænd, der henholdsvis går på HTX og STX.

Afholdelsen af de semistrukturerede interviews og surveyens udsendelse til gymnasieeleverne fandt sted under genåbningen af samfundet i april 2021, hvilket muligvis har haft betydning for det empiriske materiale.

Ved belysning af empirien tager vi teoretisk afsæt i Jenkins' teori om social identitet samt Rosas teori om accelerationssamfundet. Ifølge Jenkins (2006) skal individer have adgang til et socialt miljø for at kunne afspejle og bekræfte deres identitet, som i høj grad konstrueres i interaktionen med øvrige individer. Herved anvendes Jenkins til at forstå, hvilken betydning det har for individets identitet, når kontakten til deres venner og de fællesskaber, som de indgår i, har foregået virtuelt under nedlukningen.

Derudover anvender vi Rosas teori, som er en analyse af det moderne samfund som værende et accelerationssamfund, hvor alt synes at gå hurtigere og hvor samfundet er præget af et krav om konstant fremadrettet acceleration. Rosa anvendes til at forstå betydningen af de begrænsede

muligheder for fællesskaber, samt hvilken betydning den øgede virtuelle kontakt har haft for gymnasieelevernes trivsel under nedlukningen. Ligeledes anvendes teorien til at forstå, hvilken betydning fremmedgørelsen har for trivslen, samt hvorledes nedlukningen kan have en decelererende virkning.

Projektets resultater

Projektets resultater viser, at 32,2 procent af de adspurgte gymnasieelever oplever at have mistet venner under nedlukningen. I denne sammenhæng ser vi, at det har en betydning for trivslen, da surveyen peger på, at der er en øget mistrivsel hos de elever, som udtrykker, at de har mistet venskaber. Samtidig finder vi, at flere oplever, at de har haft mulighed for at etablere dybere relationer, hvilket kommer til udtryk både i interviewene og i de kvalitative udsagn fra surveyen.

Ydermere viser analysen, at forskellige faktorer har en betydning for de unges trivsel, hvor vi blandt andet peger på sygdomsforløb og frygt, optimisme for fremtiden og struktur i hverdagen. Den sidste faktor viser, at flere af de unge oplever, at det kan være vanskeligt at opretholde en struktureret hverdag under nedlukningen. Heraf viser analysen, at der er en tendens til dårligere trivsel hos de elever, som udtrykker, at de ikke har formået at skabe en struktur i hverdagen.

En af konsekvenserne ved nedlukningen har været onlineundervisning, som også viser sig at have en betydning for gymnasieelevernes trivsel. Af surveyen fremgår det, at 52,9 procent af udsagnene omkring onlineundervisning er negativt ladede. Til baggrund for dette ligger blandt andet, at undervisningen udelukkende drejer sig om det faglige i modsætning til den fysiske undervisning, hvor der også er en social interaktion med medstuderende. Ligeledes oplever flere at have ringere læringsbetingelser samtidig med at skulle præstere på samme niveau som tidligere, hvilket opleves som stressende for eleverne.

Yderligere viser et fund i analysen, at et stort flertal bestående af 87,6 procent mener, at deres interesser ikke er blevet varetaget fra politisk hold og flere udtrykker, at de har følt sig udkældt af politikere og medier, som værende smittespredere og uansvarlige. Til trods for dette udviser både interviewpersonerne og respondenterne i surveyen forståelse for regeringens håndtering af coronapandemien.

Foruden projektrapporten er der udarbejdet tre formidlingsprodukter, som har til formål at sætte fokus på de udfordringer, gymnasieeleverne oplever som følge af samfundets nedlukning, og hvilken betydning det har for deres fællesskaber. Formidlingsprodukterne er henvendt til forskellige målgrupper, idet ønsket er at formidle rapportens resultater på forskellige niveauer.

Det første formidlingsprodukt er et notat i form af et brev til børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil, hvor vi med formidlingsproduktet tilstræber at komme i kontakt med beslutningstagere i forhold til håndteringen af nedlukningen. Hertil forsøger vi at videreformidle de adspurgte gymnasieelevers oplevelser af nedlukningen med en anbefaling om, at disse udfordringer tages i betragtning ved en eventuel fremtidig nedlukning. Samtidig er vores hensigt med formidlingsproduktet at komme med et bud på tiltag, der skal skabe forbedringer for de unge gymnasieelever i Danmark.

Ligeledes er der udarbejdet en **forskningsformidlende artikel** i form af en kronik til Dagbladet Information, hvor målgruppen er den bredere befolkning og læsere af Dagbladet. Hensigten er at give samfundet et indblik i og viden om, hvad pandemien betyder for gymnasieelever og hvordan deres trivsel er blevet påvirket under nedlukningen.

Det digitale formidlingsprodukt er tre citatplakater med udsagn fra de adspurgte gymnasieelever. Formålet med plakaterne er at synliggøre, at mange gymnasieelever kan gå med de samme oplevelser under nedlukningen og herved give en fornemmelse af, at de ikke er alene om deres tanker og følelser. Med dette formidlingsprodukt er tanken samtidig at give gymnasieelevernes en stemme og italesætte deres oplevelser.

Projektrefleksion

Denne del af projektrapporten omhandler design og analysestrategi. Vores videnskabsteoretiske udgangspunkt er kritisk teori og hermeneutisk fænomenologi, som vi vil starte med at præsentere. Disse danner rammen for vores metodiske fremgangsmåde, som vil præsenteres efterfølgende. Metodisk arbejder vi med mixed methods design, hvor vi både arbejder med kvalitativ metode i form af interviews og kvantitativ metode i form af en survey. I forlængelse af de valgte metoder vil der redegøres for den analysestrategi, som vi anvender til at bearbejde og analysere den indsamlede empiri. Ved indsamlingen af empirien og i den efterfølgende bearbejdelse af empirien, har vi gjort os en række etiske overvejelser, som vil reflekteres over i forlængelse af metoderne. Afslutningsvis vil afsnittet indeholde en kritisk diskussion af metoden, hvor empirien og kvalitet vil diskuteres.

Videnskabsteoretisk position: Kritisk teori og hermeneutisk fænomenologi

Projektets videnskabsteoretiske udgangspunkt er inspireret af kritisk teori samt hermeneutisk fænomenologi, da vi i opgaven arbejder fortolkende.

Kritisk teori skal ikke kun beskrive, men også kritisere udviklingstræk og magtforhold. Dette gøres ved, at kritikken begrundes i et normativt ideal. Kritisk teori har en realistisk ontologi. Når kritikken skal begrundes i et normativt ideal, er det for at kritisere det, som sker ude i samfundet og stille det op imod idealet (Juul, 2012:321+409).

Det magtforhold, som vi ønsker at se kritisk på er den måde, som regeringen har håndteret pandemien på. Nærmere bestemt ønsker vi at se kritisk på de konsekvenser, som isolation, forsamlingsforbud og nedlukning af samfundet har haft for gymnasieelevernes fællesskaber og trivsel.

Normative påstande skal holdes op imod den sociale realitet. Det normative grundlag for opgaven er idealet om inklusion og fællesskab. Vi har et ideal om et samfund med fællesskab og inklusion - det modsatte er ensomhed og eksklusion (Jenkins, 2006:105). Derfor er det en kritik af den danske håndtering af pandemien, når gymnasieeleverne oplever ensomhed og eksklusion. Gennem analyser, der hviler på kritisk teori, kan vi gøre opmærksom på, hvor der er brud på idealerne (Juul, 2012:410).

Vores undersøgelse og analyse er inspireret af hermeneutisk fænomenologi og heri ligger også vores epistemologiske ståsted. Både hermeneutikken og fænomenologien arbejder med fortolkende traditioner. Begge traditioner forsøger at forstå verden ud fra individets subjektive oplevelse af verden. Hermeneutisk fænomenologi står i modsætning til den klassiske fænomenologi, hvor forforståelsen sættes i parentes. Vi har sat vores forforståelse i spil for at bevare åbenheden over for informantens erfaringsverden og fænomenet selv. Inden for den hermeneutiske fænomenologi er det vigtigt at finde den rigtige forforståelse for at hjælpe med at folde fænomenet ud (Schiermer, 2013:28).

Vores analysestrategi trækker også på de fortolkende traditioner. I surveyen er der inkorporeret åbne spørgsmål, som bruges i analysen til trods for, at vi ikke med udsagn derfra har den dybdegående forståelse. Ifølge Maurice Merleau Ponty skal viden ikke blot være observationer, hvor der ikke reageres på andres forståelser og adfærd, men skal derimod skabes ved gensidig forståelse og dialog (Schiermer, 2013:88).

Design - Mixed methods

Vores undersøgelse er baseret på et mixed methods design. Mixed methods er en måde at kombinere forskellige metoder i en undersøgelse. Vi har i den forbindelse valgt at benytte en kvalitativ og en kvantitativ tilgang ved brug af henholdsvis interviews og en survey. Derved kan mixed methods bidrage til et mere nuanceret og komplekst indblik i vores problemstilling, da den bliver belyst fra flere sider (Frederiksen, 2020:257+261).

Vi anvender et sideløbende forskningsdesign, hvor problemstillingen undersøges simultant gennem både en kvalitativ og kvantitativ delundersøgelse, hvorefter resultaterne analyseres sammen (Klassen, Creswell, Clark, Smith & Meissner, 2012:379). Vi har valgt dette forskningsdesign, da begge metoder kan bidrage med hver deres kvaliteter til at belyse projektets problemformulering. Tidshorisonten på vores projekt har også været en faktor for vores valg af design (Klassen et al., 2012:379).

Vi benytter en survey som vores kvantitative tilgang til at få bredde via målbare spørgsmål. Ydermere sigter brugen af de kvalitative interviews mod at gå i dybden med vores problemstilling

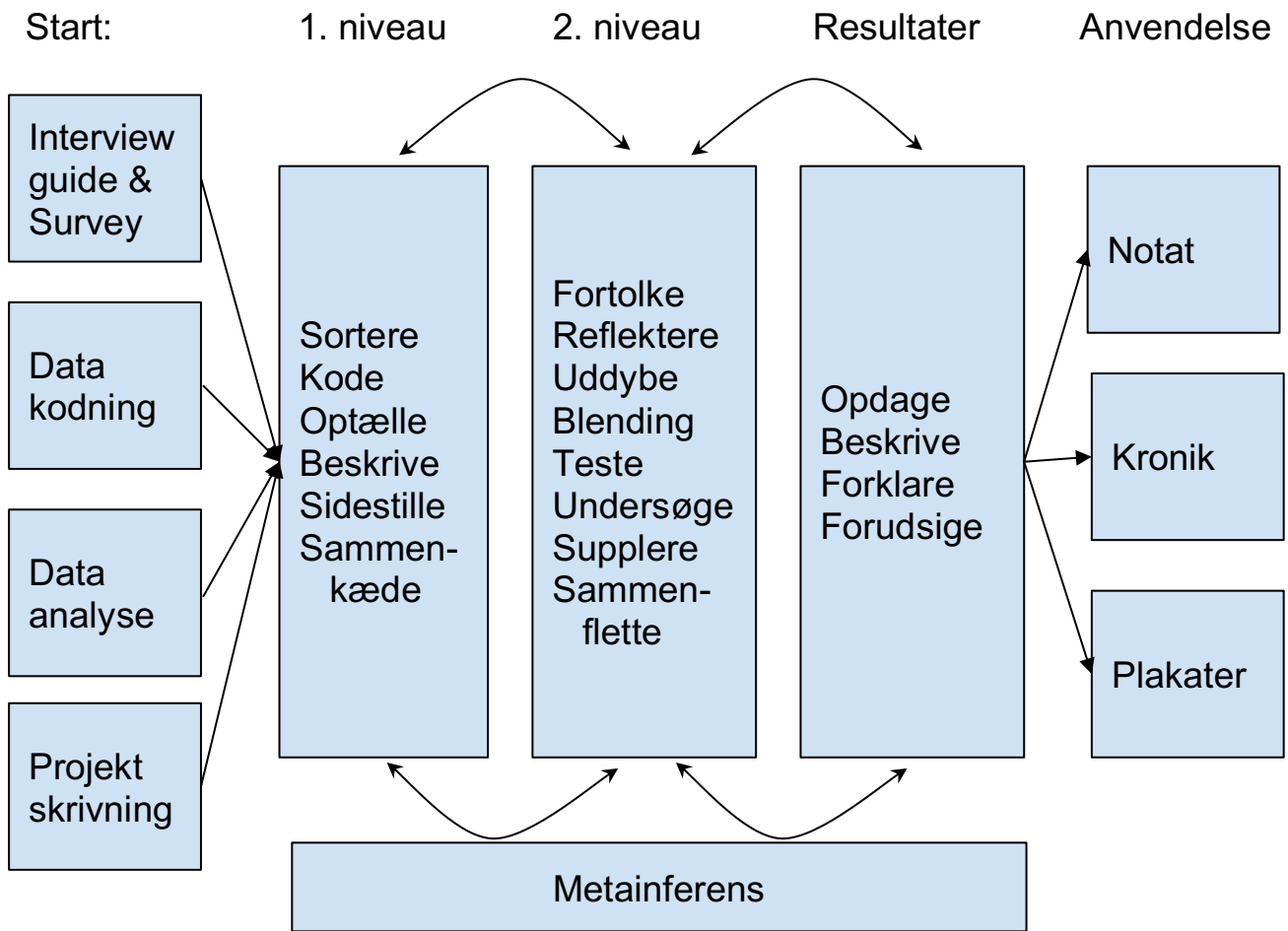
og få den enkeltes livsverden med. Spørgsmålene i henholdsvis interviews og survey er ikke de samme, da det kvantitative og kvalitative bidrager med hver deres empiriske materiale. Spørgsmålene indeholder dog flere af de samme emner for at afdække og undersøge problemformuleringen og for at integrere begge metoder. Disse emner er fællesskaber, trivsel, corona og politik. Dermed forsøger vi så vidt, det er været muligt at benytte 'blending' tidligt i processen (se figur 1 nedenfor).

Analysestrategi

Vi har brugt de analytiske procedurer 'blending' og 'metainferens'. Vi har blendet ved at kombinere både kvalitative og kvantitative data og tematiseret kvalitative udsagn i henholdsvis interviews og survey, hvorved vi fandt frem til fire temaer (Creamer, 2018:104-105). Metainferens er en overordnet konklusion, forklaring og forståelse og kan bruges til at forbinde, fortolke, sammenligne og finde kontraster mellem data. Det er dog vigtigt at gøre det tydeligt hvilke analyser, der stammer fra henholdsvis den kvalitative og kvantitative undersøgelse (Creamer, 2018).

For at forstå analyseprocessen har vi lavet vores egen analysemodel med udgangspunkt i Bazeley (2018) (se bilag 13). Figur 1 viser denne mixed methods analysemodel, som danner en oversigt over analysestrategien fra starten til slutningen af projektet. Her fremgår det, hvordan vi har blendet det kvantitative og kvalitative data. Vi har sorteret, kodet og optalt rådata for derefter at fortolke, reflektere samt identificere mønstre og tendenser og forskelle. Dette er en iterativ proces, hvor der kontinuerligt veksles mellem niveauerne, samtidigt med at der gøres brug af metainferens. De to niveauer fører til en fortolkning af resultaterne, hvor vi både opdager, beskriver og forklarer disse (Bazeley, 2018:66-67). I sidste ende præsenteres resultaternes anvendelse i form af formidlingsdelene.

Figur 1: Mixed methods analysemodel

Kvalitativ metode

Den kvalitative metode kan være med til at få beskrivelser af verden, som den opleves fra den interviewedes perspektiv samt ny viden og forforståelse (Kvale & Brinkmann, 2015:75). I vores projekt har vi valgt at anvende semistrukturerede interviews.

Det semistrukturerede interview er baseret på en interviewguide for at sikre en struktur, hvori vi hele tiden kommer tilbage til de centrale temaer og spørgsmål, som vi ønsker undersøgt. Samtidig kan vi, som interviewere, være åbne for eventuelle drejninger i samtalen (Kvale & Brinkmann, 2015:45). Vi har fokuseret på temaerne inden for fællesskab og trivsel, som også udgør en del af surveyen. Temaerne har afsæt i vores teori samt undersøgt viden på feltet. De interviewede personer er gymnasieelever, da vi ønsker deres perspektiver. Intervieweren har forsøgt at være

opmærksom og lyttende for at få detaljerede beskrivelser af informanternes oplevelser. Vi bestræber os på en dynamisk åben tilgang (kvalitativ abduktiv) hvor nye indsigter, som vi får løbende i interviewene, hele tiden kan ændre og optimere forståelsen for det undersøgte fænomen (Thagaard, 2010:181).

I et fænomenologisk perspektiv forstås verden ud fra individers oplevelser (livsverden) samt de følelser, der opstår i den enkelte i mødet med verden.

Præsentation af interviewpersoner

Ved udvælgelsen af interviewpersoner har vi haft fokus på, at disse skulle være unge, som går på gymnasiet for at få dybdegående viden om netop denne gruppes oplevelser af fællesskab og trivsel under pandemien. Der indgår tre interviewpersoner i projektet, hvoraf der er to mænd og en kvinde i aldersgruppen 15-20 år. Alle tre informanter er fra hovedstadsområdet. De vil i projektet blive omtalt som henholdsvis Mads, Murad og Nina.

Grundet pandemien og dertilhørende restriktioner er interviewene foretaget over Teams eller Zoom for at komme så tæt på den fysiske setting som muligt. Interviewene har en varighed på mellem en time til halvanden time.

Informanterne er ikke tilfældigt udvalgt, men indgår i undersøgernes bekendtskabskreds. Den person, der havde relation til informanten har ikke været med under interviewet. Dette for at imødekomme eventuelle bias. På den måde har vi forsøgt at sikre et mere neutralt grundlag for udarbejdelsen af vores interviews. Der har ved hvert interview været en interviewer og en, der havde en funktion af at være observatør. Den, der observerede, kunne stille uddybende spørgsmål, hvis det blev fundet relevant.

Transskribering

Efter at have interviewet vores informanter hørte vi optagelserne igennem, hvorefter vi transskriberede dem. Transskriberingen er valgt ud fra tilgangen om at skabe meningsdannende sætninger, hvorfor der i transskriberingen er udeladt diverse fyldord, gentagelser og meningsforstyrrende pauser (Kvale & Brinkmann 2015:236-241). Transskribering er vedlagt i bilag 1, 2 og 3.

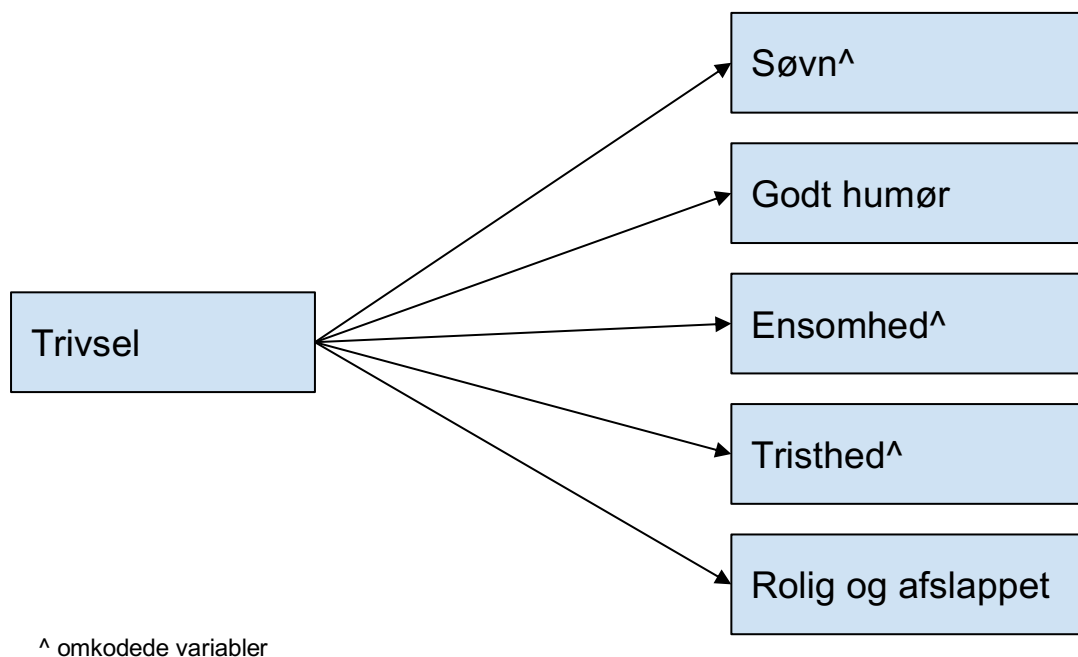
Kvantitativ metode

I kvantitativ metode sigtes der mod at opnå viden, som kan kvantificeres med tal, hvorfor data ofte er numeriske. Brugen af denne metode gør det muligt at få et større empirisk materiale (Frey, 2018:1349). I projektet har vi udarbejdet en survey ud fra et ønske om at have adgang til mere data om den valgte målgruppe samt gøre trivsel og fællesskaber målbart. Vi er inspirerede af "European Social Survey" (European Social Survey, 2012, European Social Survey, 2018), som vi integrerede dele af i vores egen survey. Derudover har vi fået lov til at genanvende nogle spørgsmål fra forskerne Anders Ejrnæs og Bjørn Thomassens' spørgeskema fra forskningsprojektet "The Social Impact of the Corona Crisis in Denmark" (Ejrnæs, A. og Thomassen, B., email korrespondance, 2021, 24. marts). Vi har forsøgt at udarbejde ensartede spørgsmål og svarmuligheder samt tænkt over rækkefølgen på spørgsmålene. Surveyen var sat op sådan, at der var spørgsmål, der blev sprunget over afhængigt af ens svar. Eksempelvis kunne respondenten svare nej til at have søskende, hvorved de automatisk kom videre til næste spørgsmål og blev ikke spurgt ind til, hvor mange søskende de havde.

Surveyen er tilsendt alle gymnasier i Danmark via e-mail med ønske om, at surveyen deles på deres respektive elevplatforme.

Aldersintervallet på respondenterne er mellem 15-22+ år. I alt er der 595 besvarelser i surveyen, mens 477 fulde besvarelser bruges i opgaven (heraf er 348 kvinder, 124 mænd og 5 af andet køn). Surveyen indeholder også kvalitative spørgsmål som besvares i fritekstbokse, hvilket giver 455 kvalitative udsagn. Surveyen er online på SurveyExact, så den er nem at tilgå. Til vores stikprøveudvælgelse har vi gjort brug af et convenience sample (bekvemmeligheds sample), som er en metode, hvor udvælgelsen af deltagere er baseret på deres tilgængelighed (Frey, 2018:403). Vi fik en enkelt gymnasieelev til at gennemse surveyen som en mindre pilottest inden den blev sendt ud. Denne pilottest var til stor gavn, da den pågældende elev kommenterede mangler og rettelser i surveyen, som vi ikke selv havde set og som dermed efter ændringerne passede bedre til målgruppen (Bischoff og Klemmensen, 2010:53).

Figur 2: Refleksivt index over trivsel

Den afhængige variabel er gymnasieelevernes subjektive vurdering af deres trivsel. Her er vi inspireret af trivselsindikatorer fra andre trivselsundersøgelser og Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) definition af trivsel (Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2014, European Social Survey, 2012, European Social Survey, 2018, Ejrnæs, A. og Thomassen, B., email korrespondance, 2021, 24. marts). Indikatorerne er samlet i et refleksivt indeks (se figur 2). Et refleksivt indeks måler effekten af et begreb. Som det fremgår af figuren, er tre af variablerne kodet om, da spørgsmålene ikke vendte i samme retning (Petersen, 2010:403). Vores uafhængige variabler er blandt andet demografiske variabler (baggrundsvariabler) såsom køn, alder, region og forældres uddannelse. Derudover er der uafhængige variabler for personlige egenskaber, politiske holdninger, sygdomsforløb, kontakt med fællesskaber og struktur (se bilag 6 for oversigt over alle uafhængige variabler). Spørgsmålet om struktur lyder således: “Jeg har formået at skabe struktur i min hverdag under COVID-19”. Svarmulighederne ligger på en Likert skala fra “meget enig” til “meget uenig” (se bilag 12). En Likert skala er en skala, der indeholder fem svarmuligheder med en neutral midterkategori (Dawson, 2017:3-5). Da vores afhængige variabel er en kontinuerlig variabel og vores uafhængige variabler enten er kontinuerlige eller kategoriske, anvender vi regressionsanalyse. Dette fordi det er en oplagt mulighed for at se, hvor gode de forskellige uafhængige variabler er til at forudsige vores afhængige variabel. Nogle variabler som køn og de forskellige grupper af

fællesskaber bliver kodet som dummy variabler. Dette er en variabel, der kun tager værdien 0 eller 1 for at indikere fraværet eller tilstedeværelsen af en kategorisk effekt (Galderisi, 2015:278). I alt har 19 gymnasier besvaret surveyen, men de gymnasier hvor der kun var en respondent, blev taget ud af analysen, hvorfor der kun er 10 dummies med gymnasier.

Resultaterne betyder, at vi kan belyse, hvilke variabler der har en større effekt på gymnasieelevernes trivsel under pandemien. Derudover har vi udført krydstabeller og bivariate Chi² tests for at se, om der er sammenhænge mellem variabler omkring fællesskaber og trivsel. Vi arbejder ud fra et konfidensinterval på 95 procent. At noget er statistisk signifikant betyder, at man kan generalisere fra stikprøve til befolkning og fastslås ved en p-værdi under 0,05 (Hansen & Hansen, 2010:348-350).

Forskningsetik

Forskningsetiske overvejelser er vigtige i både kvalitative og kvantitative metoder (Kristensen, 2019:78). I projektet tager vi udgangspunkt i “Den danske kodeks for integritet i forskning” og konkretiserer disse med de vejledende retningslinjer for god forskningsetik, som Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (SFF) har udarbejdet.

“Den danske kodeks for integritet i forskning” (2014) indeholder de tre principper: ærlighed, gennemsigtighed og ansvarlighed samt nogle standarder og anbefalinger til udførelsen af ansvarlig forskningspraksis, herunder dataadministration, forskningsplanlægning og forskningspraksis (Uddannelses- og forskningsministeriet, 2014). Kodekset kan relateres til de vejledende retningslinjer for god forskningsetik fra SFF. Disse konkrete retningslinjer består af fem krav; at forskningsprojektet skal være forenelig med god videnskabelig standard, princippet om hensynet til personers integritet, at sikre fortrolighed og anonymitet, at indhente informeret samtykke og offentliggørelse af forskningsresultaterne (Hansen & Andersen, 2009:263-266). I henhold til projektet forsøger vi at opfylde disse krav ved at indhente informeret samtykke og give mulighed for at kunne trække sig fra undersøgelsen, samt retten til at tilbagekalde sit samtykke. Vi informerer desuden informanterne om formålet med undersøgelsen, frivillighed, fortrolighed, anonymisering og behandling af data (Bay, Rathlev & Hermansen, 2017:62). Derudover forsøger vi at anonymisere

informanterne og respondenterne ved at sløre navne, kommune og gymnasium. Data fra surveyen opbevares sikkert i SurveyXact via vores RUC-konti indtil endt eksamen, hvor det vil blive slettet. I surveyen sørger vi for at introducere deltagerne med en kort tekst, som forbereder dem på de kommende spørgsmål. Vi refererer desuden til forskellige rådgivningstilbud, såfremt respondenterne føler behov for at tale med nogle. I interviewene bliver informanterne ligeledes informeret om interviewets tema og hvordan dette kan indeholde følelsesmæssige og sårbare emner. Vi forpligter os samtidig til at sikre informantens velbehag ved at sikre, at interviewsituationen ikke skaber en ubehagelig samtale. Vi forholder os afventende overfor informanternes reaktioner og kan derigennem navigere i vores samtale uden at negligere vigtige emner og pointer for vores genstandsfelt (Kvale & Brinkmann, 2015:118).

En vigtig overvejelse for onlineundersøgelser er spørgsmålet om privatlivet (Toepoel, 2016:4). Dette efterleves generelt i surveyen ved, at respondenterne har mulighed for at svare ”ønsker ikke at svare”; dette kan eksempelvis være tilfældet under spørgsmålene om, hvorvidt respondenterne selv eller deres pårørende har været smittet med coronavirus. Her har respondenterne mulighed for slet ikke at svare, og der indledes desuden med en forberedende tekst om spørgsmålenes følelsesmæssige karakter.

Da der ikke stilles krav om forudgående tilladelse fra Datatilsynet til projekter på videregående uddannelser, har vi dermed ikke pligt til at anmelde projektet til Datatilsynet (Datatilsynet, u.å.a). Datatilsynet fører tilsyn med persondataforordningen (GDPR), som sørger for behandling af personoplysninger (Datatilsynet, u.å.b). Derfor er vi opmærksomme på, at vi behandler vores empiri og data i forhold til de gældende regler fra GDPR.

Ifølge databeskyttelsesforordningen skal man være særligt opmærksom, når børn under 18 år er involveret, da de ofte er mindre bevidste om eventuelle risici og konsekvenser ved behandling af personoplysninger (Datatilsynet, 2019). Derfor skal den dataansvarlige overveje, hvorvidt barnet selv kan give informeret samtykke ved at vurdere barnets modenhed. Datatilsynet mener, at et barn på 15 år vil være tilstrækkelig moden til selv at kunne give samtykke. I indeværende projekt vurderes det, at gymnasieelever er tilstrækkeligt modne til selv at give informeret samtykke, da de fleste vil være minimum 15 år. Vi forsøger samtidig at sørge for, at både informationsbrev og selve spørgsmålene i henholdsvis survey og interviews er tilpasset elevernes forståelse og i et klart og tydeligt sprog (Datatilsynet, 2019).

Metodediskussion

Der vil i følgende afsnit reflekteres over undersøgelsens resultater og den metodiske fremgangsmåde. Herunder vil kvaliteten af undersøgelsen vurderes med udgangspunkt i vurderingskriterier som reliabilitet, transparens, intern og ekstern validitet. Kriterierne af en undersøgelses validitet og reliabilitet er forskellig alt efter, om der arbejdes kvalitativt eller kvantitativt. For at sikre kvaliteten i vores undersøgelse har vi forsøgt at være eksplicite i forhold til de metodiske overvejelser, vi har gjort os i udarbejdelsen af interviewguiden og surveyundersøgelsen samt i dataindsamlingsfasen. Herved øges også undersøgelsens eksterne validitet, da fremgangsmåden bliver gennemskuelig for læseren samtidig med, at det gør det muligt for andre forskere at gentage undersøgelsen i andre sammenhænge eller for andre målgrupper, også betegnet replikabilitet (Andersen, 2010:97-113). Interviewguiden og surveyen blev udformet under nedlukningen, men blev foretaget og udsendt efter påbegyndt genåbning. Dette kan have haft en påvirkning på resultaterne i den forstand, at eleverne var påvirket af nylig genåbning og derfor mere positivt stemt.

I surveyen har vi i mange af spørgsmålene bedt respondenterne om at tænke en uge tilbage for at undgå 'recall bias' (Catalogue of Bias, u.å.). I et enkelt spørgsmål bedes respondenterne tænke på hele det sidste år med pandemien, hvilket også bliver gjort i interviewene. At informanterne skal tænke så langt tilbage i en tid, hvor der har været flere nedlukninger, kan påvirke den interne validitet. Validitet omhandler gyldigheden af vores undersøgelses resultater; den interne validitet refererer til, hvorvidt der er en sammenhæng mellem det undersøgte og resultaterne af undersøgelsen (Andersen, 2010:97-113).

I kvantitative undersøgelser er den eksterne validitet og generaliserbarheden ofte god, grundet muligheden for at nå ud til en stor målgruppe. Det er især relevant for den kvantitative metode at se på målingsvaliditeten, som refererer til, hvorvidt en undersøgelse egentlig undersøger det, den har til hensigt at undersøge (Andersen, 2010:97-113). Operationalisering er med til at sikre målingsvaliditeten i den kvantitative metode, men er også relevant for den kvalitative indsamling af empiri (Andersen, 2010:97-113). Vi har i den forbindelse forsøgt at øge validiteten ved først at identificere og definere de begreber, som vi fandt relevante at undersøge i forhold til vores problemformulering, hvilket er henholdsvis trivsel og fællesskaber. Disse undersøges ud fra

forskellige forhold og parametre i surveyen. Vi har blandt andet fundet inspiration fra andre undersøgelser for at afdække trivselsbegrebet (se afsnit “kvantitativ metode”).

En validitetsanalyse af det kvantitative data viser, at indekset for trivsel måler ét begreb (se bilag 8 for resultater fra faktoranalyse i SPSS). Eigenværdi er et udtryk for, hvor meget af variansen, der er forklaret af et begreb. Man bruger typisk værdier over 1 til at indikere særskilte begreber (Ford, MacCallum & Tait, 1986). Vores analyse viser, at der kun er ét begreb med en værdi over 1, hvilket indikerer, at vores indeks måler trivsel.

Flere steder i surveyen er der benyttet skalaer som måleværktøjer, hvilket øger reliabiliteten. Reliabilitet handler om undersøgelsesnes pålidelighed eller konsistens (Andersen, 2010:97-113). Besvarelsenes pålidelighed er forsøgt øget ved at placere svarmulighederne i forskellig rækkefølge, så respondenterne ikke svarer tilfældigt (Hansen, 2010:282-303). Omvendt har det påvirket reliabiliteten, at der var for få respondenter til at lave gyldig Chi² test, hvorfor svarkategorierne blev slået sammen (Andersen, 2010:97-113).

Der er en overvægt af kvindelige respondenter i surveyen, hvilket også påvirker reliabiliteten, da det kan skævvride resultaterne, at der ikke er ligevægt mellem mænd og kvinder. Da surveyen består af forholdsvis lille stikprøve, kan resultaterne ikke nødvendigvis generaliseres ud til en bredere kontekst, hvilket påvirker den eksterne validitet (Andersen, 2010:97-113).

Udformningen af spørgsmålene har også betydning for opgavens pålidelighed og nøjagtighed. Et af spørgsmålene i surveyen er formuleret på en måde, som kunne have skabt en misfortolkning, da der er brugt negation i form af “ikke”. Her kan der opstå forvirring omkring, hvorvidt respondenterne har opfattet spørgsmålet positivt eller negativt. Vi er desuden blevet opmærksomme på, at spørgsmålene omkring politik fremstår som et ledende spørgsmål, hvilket kan have betydning for respondenternes svar og dermed undersøgelsens resultater (Hansen, 2010:282-303). Kvalitativt har vi løbende under projektet revurderet interviewguiden i forhold til forståelse af spørgsmålene samt prøvet at undgå ledende spørgsmål.

Kvalitativt er kriteriet om reliabilitet vanskeligt at håndhæve, fordi det er så dybt indflettet i de sociale kontekster. Et interview kan ikke blive standardiseret på samme måde som i surveyen, da det bygger på kontekstualiseret interaktion mellem undersøger og felt. En bestemt måde at spørge på kan være svær at gøre reliabel og ikke to forforståelser vil være ens (Dahler-Larsen 2003:76).

Kriterierne i den kvalitative metode handler desuden om verifikation, der begynder i den levede verden og i dagligsproget, hvor vigtigheden af pålidelige håndværkere, pålidelige iagttagelser, gyldige argumenter, overføring fra et tilfælde til et andet, er vigtige metodiske greb (Kvale & Brinkmann, 2015:271).

Alle tre interviews er brugbare og gode. Datamængden er ikke stor, men vi får tre dybdegående interviews med viden om, hvordan tre gymnasieelever har oplevet fællesskaber og trivsel under pandemien. Kvale og Brinkmann skriver, at samfundsvidenskabernes opfattelse af den universelle generalisering som mål er erstattet af muligheden for at overføre viden fra en situation til en anden under hensyntagen til den sociale videns kontekstualitet (Kvale & Brinkmann, 2015:229). Fundene i de kvalitative interviews bliver bekræftet af det kvantitative data og dermed understøttes deres relevans. Det kan diskuteres, hvorvidt interviewene kan stå alene; interviewene kan ikke bruges til at skabe verificeret viden, men formålet kan være at producere input til den løbende sociale dialog og praksis i samfundet (Kvale & Brinkmann, 2015:329).

Både i den kvantitative og kvalitative del af projektet er der gjort brug af convenience sampling. Dette er særligt gjort grundet projektets tidsperspektiv. Fordelen ved metoden er, at deltagerne er nemme at kontakte eller nå ud til. Ulempen er, at man ikke udtager repræsentative grupper og dermed ikke umiddelbart kan generalisere resultaterne (Frey, 2018:403).

Brugen af metoder fra både det kvalitative og det kvantitative forskningsfelt bidrager til at indfange data, der går i dybden og i bredden. Surveys kan komme ud til langt flere, men giver ofte en begrænset indsigt i komplekse fænomener og her støttes undersøgelsen op af den kvalitative metode. Herved har vi også haft en forestilling om, at metoderne i samspil med hinanden kan danne et mere solidt grundlag for at kunne sige noget mere generelt om gymnasieelever, fællesskaber og trivsel. Den kvalitative metode har ofte en større intern validitet, mens den kvantitative metode ofte bliver mere generaliserbar.

Teoretisk notat

I det følgende afsnit vil der redegøres for de valgte teorier i projektet. Vi vil starte med at redegøre for Richard Jenkins' teori om social identitet efterfulgt af en redegørelse af Hartmut Rosas teori om accelerationssamfundet. Afslutningsvis vil vi begrebsafklare fællesskaber og trivsel, da de indgår i problemformuleringen. De valgte teorier er med til at belyse, hvilken betydning nedlukningen har for gymnasieelevernes trivsel, fællesskaber og sociale relationer.

Richard Jenkins - Social identitet

Jenkins' teori om social identitet har fokus på forholdet mellem individet og dets omgivelser, da Jenkins betragter identiteten som socialt konstrueret. Ifølge Jenkins kan individet og kollektivet ikke adskilles, men skal forstås i samspil med hinanden. Det er derfor vigtigt, at individet indgår i forskellige fællesskaber (Jenkins, 2006:43-44).

Jenkins anvender begreber som 'identifikation', som refererer til individets oplevelse af lighed og at have noget til fælles med øvrige medlemmer af gruppen eller fællesskabet (Jenkins, 2006:105).

Som nævnt har kollektiv identitet en betydning for individets identitet og dets tilhørsforhold til fællesskabet, men den er også med til at opstille en kontrast til dem, som står uden for fællesskabet. Den kollektive identifikation er med til at skabe et 'os' og et 'dem', der bygger på gruppens ligheder indbyrdes samt det, der adskiller dem fra 'de andre' (Jenkins, 2006:48-49).

Identitet består af en indre og en ydre dialektik. Det indre er os selv og det vi oplever, opnår, ser, føler. Det ydre er alt udefrakommende; det fremmede, venner og familie (Jenkins, 2006:50). Både den indre og den ydre dialektik er med til at skabe og forny vores identitet.

Inspireret af Goffman og Giddens, kan verden ifølge Jenkins forstås som tre særskilte ordener: Den individuelle orden, samhandlingsordenen og den institutionelle orden. Den indre og den ydre dialektik foregår i alle tre ordener og er dermed en interaktion mellem den indre selvdefinition og andres definition (Jenkins, 2006:43-48).

Den individuelle orden består af det konkrete fysiske og det mentale. Der kigges på kropsliggørelsen af identitet. Individet er unikke og uensartede, dog er selvet gennemgribende socialt konstrueret,

hvorfor individuel identitet ikke har nogen mening, hvis det bliver isoleret fra andre (Jenkins, 2006:43-44). En konsekvens af, at gymnasieeleverne bliver afskåret fra muligheden for at indgå i deres vante fællesskaber kan være, at der opstår problemer med at videreudvikle deres identitet.

Samhandlingsordenen går i dybden med de forskellige menneskelige relationer og interaktioner. Her *'er det, andre mennesker tænker om os, lige så vigtigt som det, vi tænker om os selv'* (Jenkins, 2006:44). I samhandlingsordenen eksisterer der orden og struktur, hvor der skabes det individuelle og kollektive. Grundlæggende kan man ikke hævde sin egen identitet, den skal valideres af andre. Her påpeger Jenkins (inspireret af Goffman), at man aldrig kan være sikker på, om de signaler, som vi sender til andre, modtages og fortolkes korrekt (Jenkins, 2006:44-45). Dette kan være et af de forhold, som kan have betydning for onlineundervisning, da virtuel kontakt har nogle andre betingelser og forudsætninger end fysisk kontakt har.

Den institutionelle orden består af rutiner og mønstre, og vigtigheden af disse for identitetsudvikling (Jenkins, 2006:42). I denne orden skelner Jenkins mellem gruppeidentifikation og kategorisering. I gruppeidentifikation sker der en indre proces, hvor man oplever at være en del af en gruppe. Kategorisering er en ydre proces og er noget, som man kan være en del af uden at være klar over det (Jenkins, 2006:108). Begge processer er vigtige i forhold til at kunne danne en identitet, når man er ung. Hertil vil dette undersøges i forhold til, hvordan disse mønstre og rutiner har været påvirket af nedlukningen, hvor gymnasieeleverne ikke har haft muligheden for at opretholde de samme hverdagsrutiner som tidligere.

Ifølge Jenkins skaber kontinuitet en meningsfuld fortid og en mulighed for fremtid. Dette sker især under identifikation, når der er en fornemmelse for forudsigelighed og orden, som vi mennesker er afhængige af (Jenkins, 2006:51). Forudsigelighed beskrives som et aspekt af det sociale liv. Vi identificerer os selv inden for en bestemt adfærd og noget fælles, samtidig med, at det bliver lettere for en selv at forudsige eller forestille sig den position, de andre er i. Det at kunne identificere andre, kan bidrage til deres adfærd og hvordan de er overfor en selv. Forudsigelighed er med til, at vi accepterer andre for det, de tror, de er og det vi forestiller os, at de er, indtil der opstår en grund til, at det ikke er sådan længere (Jenkins, 2006:157). Begrebet er interessant at undersøge i lyset af, at nedlukningen har ført til nye måder at føre relationer på og dermed ændret på de vante måder at være sammen på.

Konformisme handler om den kollektive konsistens. Under konformisme kigges der på to motivationsfaktorer. Den første har indflydelse på den private beslutningsproces og har fokus på 'ønsket om at gøre det rigtige'. Den anden har indflydelse på den offentlige adfærd og er 'ønsket om at forblive velanskrevet' hos andre individer. Disse to kobles sammen på socialisering og den følelsesmæssige adfærd, som giver et ønske om at 'høre til' (Jenkins, 2006:151 og 156). Herved kan det være vanskeligt for gymnasieelever at agere anderledes end fællesskabet i forhold til restriktionerne.

I forhold til projektet tænker vi, at Jenkins' teori kan være med til at forstå fællesskabets og den sociale interaktions betydning for gymnasieeleverne. Teorien kan bruges til at forstå, hvilke konsekvenser det kan have for gymnasieeleverne, når fællesskabet tages fra dem.

Hartmut Rosa - Accelerationssamfundet

Rosas teori har fokus på det moderne samfund som et accelerationssamfund. Samfundet er præget af et princip og krav om en konstant fremadrettet acceleration. Med acceleration refereres til et samfund, hvor alt synes at gå hurtigere og hvor individer i samfundet har fornemmelsen af ikke at have tid nok. Acceleration af samfundet får betydning for individer, idet den begrænser individet og fører til fremmedgørelse. Rosa beskriver, at fremmedgørelsesbegrebet forstærkes af den sociale acceleration, som finder sted i det moderne samfund. Rosa skelner mellem tre former for social acceleration: Teknologisk acceleration, acceleration af social forandring og acceleration af livets tempo (Rosa 2014: 20).

Den teknologiske acceleration omhandler en tempoforøgelse af transport-, kommunikations- og produktionsprocesser (Rosa 2014:21). Udviklingen har gjort, at verden er skrumpet sammen og afstande er blevet mindre, hvilket har haft en indvirkning på den sociale virkelighed, hvor rummet har mistet sin betydning (Rosa 2014:21-22).

Acceleration af social forandring beskrives som intensiverede ændringer i individets sociale relationsdannelser, handlemåder og praktiske relevante videnselementer, såsom adresse og civilstatus. Samfundet ændrer sig i stadigt højere tempo (Rosa 2014:22-26).

Acceleration af livets tempo defineres som forøgelse af antallet af handlinger eller erfaringer per tidsenhed. Der opstår et behov for at gøre flere ting på mindre tid (Rosa 2014:26-32).

Moderniteten medfører acceleration, men Rosa anerkender også, at der i et samfund altid vil kunne findes nogle processer, der accelererer og andre, der decelererer det sociale liv (Rosa, 2014:41). Derudover er den sociale og den teknologiske acceleration en logisk konsekvens af et konkurrencebaseret, kapitalistisk markedssystem (Rosa, 2014:33). I opnåelsen af ekstra profit, er det vigtigt at være foran sine konkurrenter for at opretholde konkurrenceevnen. For individet får konkurrencen også betydning, da der foregår en kappestrid om for eksempel uddannelsesgrader, indkomst og at have en kreds af gode venner (Rosa, 2014:34)

I forlængelse af de foregående accelerationsformer beskriver Rosa, at alt dette er med til at skabe en følelse af fremmedgørelse hos individet, hvori han skelner mellem fem former for fremmedgørelse. I forhold til opgavens problemformulering, har vi valgt at fokusere på tre fremmedgørelsesformer, som vi finder mest relevante.

Fremmedgørelse fra rummet:

I accelerationssamfundet får rummet en mindre betydning for den sociale relation mellem individet og de øvrige subjekter. Rosa forklarer dette som et resultat af den teknologiske udvikling, som har frembragt nye måder at være sammen og skabe sociale relationer på. Den rumlige placering og fysiske kontakt får ikke samme betydning som tidligere, og sammenhængen mellem den sociale og fysiske nærhed bliver mindre (Rosa 2014:97). Rosa påpeger, at rummet - til trods for dets tab af betydning - stadig har en betydning for individet, idet individet derigennem skaber en fortrolighed med det fysiske rum, og er med til, at det føler sig 'hjemme' (Rosa 2014:97). Rummet bærer ikke længere erindringer eller en historie for individet, og er ikke indflettet i individets identitet som tidligere og dermed opstår der en fremmedgørelse af rummet (Rosa 2014:97).

Gymnasieelevernes hjemsendelse har ændret rummet og de har i højere grad ført deres relationer gennem forskellige sociale platforme. Det er relevant at undersøge, hvad det har haft af betydning for deres fællesskaber og oplevelse af undervisningen.

Fremmedgørelse over for tiden

Fremmedgørelse over for tiden handler om, at vores tidserfaring ændres eller opfattes anderledes alt efter hvor mange sanseindtryk vi får. Her forklares om de aktiviteter, der ikke efterlader erindringsspor (Rosa 2014:107). En aktivitet kunne være, når vi zapper gennem kanaler på tv'et og der pludselig er gået flere timer. Aktiviteterne er ikke vigtige for vores liv og identitet, derfor kan vi tillade os at glemme dem igen. Aktiviteter, der efterlader spor, kunne være rejser, hvor vi i højere grad bruger alle vores sanser og samtidig får en kropslig erfaring. Det er mængden af disse erindringsspor, der afgør om tiden føles kort eller lang (Rosa 2014:108). Gymnasieelever har ikke længere samme udfoldelsesmuligheder for at skabe meningsfulde oplevelser og erfaringer under nedlukningerne. Hertil kan begrebet være med til at sige noget om, hvordan de unge oplever tiden under disse.

Fremmedgørelse over for en selv og andre

Den sidste fremmedgørelse, vi har fundet anvendelig til at belyse vores problemstilling, er fremmedgørelse over for os selv og andre. Denne består i, at vi ikke formår at integrere vores enkelte handlinger og oplevelser i livet som helhed. Vi føler os stadig mere afkoblede fra tilværelsens steder og tider (Rosa, 2014:109). Dermed bliver den sociale verden også påvirket, da det senmoderne selv bliver overmættet af trafik, telefon og mail, hvor der er konstant møde med andre. Alt dette kan gøre det strukturelt usandsynligt at relatere til hinanden (Rosa, 2014:110). Vores selvopfattelse er baseret på vores handlinger, erfaringer og relationer, men da disse får sværere kår i det senmoderne accelerationssamfund, er det ikke mærkeligt, at vi bliver fremmedgjorte. Dermed bliver vores identitet også svær at skabe, da ingen af disse bliver ordentligt inkorporeret (Rosa, 2014:110). Når nedlukningen har sat noget af samfundet på pause, kan det herved tænkes at have haft en decelererende effekt og vi vil hermed se på, om det har ført en fordybelse med sig.

Rosa giver os muligheden for at forstå vores samtid, hvor den sociale acceleration og det, den afstedkommer i forhold til at fremmedgøre os, er vigtigt at belyse. Specielt når det, der undersøges i projektet, omhandler gymnasieelever, som i særdeleshed er berørt af, at alting skal gå hurtigt. Her kommer spørgsmålet om betydningen af fællesskaber også ind. Rosa skriver, at selv autonome subjekter har behov for introduktions-netværk, idet der skal relationer og fællesskaber til for at skabe en meningsfuld tilværelse (Rosa, 2014:89). Herved vil Rosa også anvendes til at undersøge, hvordan nedlukningen af samfundet og restriktionerne har haft af betydning for fællesskaberne.

Trivsel og fællesskab

Der er to centrale begreber i problemformuleringen, som vil blive præsenteret. Det er henholdsvis trivsel og fællesskaber. Disse bliver sammen med de to centrale teorier sat i spil i analysen.

For at definere begrebet trivsel har vi valgt at tage udgangspunkt i Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) definition. Overordnet beskrives trivsel som: *“et tilfredshedsbegreb hos en person som en generel følelsesmæssig holdning eller tilstand.”* (Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2014:2). Trivselsbegrebet relaterer sig ikke kun til individer, men også til grupper, og påvirkes af forskellige faktorer, herunder undervisnings- og hjemmemiljø. Trivsel har desuden betydning for elevers læring og udvikling. DCUM betragter trivsel ud fra et tredimensionelt perspektiv, hvor faktorerne er gensidigt forbundne med hinanden (Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2014:2):

1. Psykisk og fysisk velbefindende: omhandler oplevelsen af egen identitet, følelsen af tryghed og kropslig sundhed, såsom søvn og fysisk aktivitet.
2. Faglige og personlige kompetencer: omhandler ikke kun fremtidig optimisme, målsætning og resiliens (evnen til at håndtere stress), men også evnen til at skabe kontakter og udvikle empati.
3. Oplevelse af støtte og inspiration fra omgivelserne: omhandler både *“fysisk, psykisk og æstetisk undervisningsmiljø”* (Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2014:3) samt de nære studiekammerater og voksne, såsom lærere og familie.

I surveyundersøgelsen spørger vi ind til respondenternes humør og deres oplevelse af ensomhed og stress. Vi opfatter disse som indikatorer på psykisk velbefindende, jævnfør punkt 1.

Når vi i projektet operationaliserer begrebet ‘fællesskab’, som i hverdagsprog deler forskellige betydninger, har vi valgt at tage et teoretisk afsæt i Richard Jenkins’ fortolkning (Jenkins 2006:136-137). En forståelse af fællesskab er en samling af mennesker, som samles om en interesse, en mening, et mål eller dertilhørende. Der er forskellige niveauer af fællesskab, hvortil vi er født ind i visse (ofte familien), mens vi aktivt til- og framelder os andre (interessedrevne fællesskaber, livsmål med mere). Fællesskab skal ikke forstås som en isoleret mekanisme, men som værende noget, der udspringer fra identiteten. Identiteten ændres hver dag og dermed vil vores fællesskaber også ændres. Dette kan ske, når vi flytter, får nyt arbejde og nye venner (Jenkins, 2006:25-31). Ifølge

DCUM har det at være en del af et fællesskab en betydning for trivsel. En social relation mellem minimum to individer betegnes som et fællesskab med afsæt i Jenkins' betegnelse for de kriterier, der indfinder sig ved dannelsen af et fællesskab.

Baggrundsnotat

Det følgende baggrundsnotat vil indeholde en præsentation af det undersøgte problemfelt, som vil lede til vores problemformulering. Herefter vil analysen præsenteres efterfulgt af en opsamling af projektets resultater.

Problemfelt

Den 11. marts 2020 lukkede det danske samfund ned som et resultat af den hurtigt omløbende coronavirus. Et års tid efter den første nedlukning er det danske samfund endnu engang lukket delvist ned. Coronapandemien har sat sit økonomiske og sundhedsmæssige præg på Danmark og dets borgere (Finansministeriet, 2020). Afstand, herunder social distancering, er fortsat en central strategi i bekæmpelsen af pandemien, hvilket forandrer betingelserne for, hvordan vi kan begå os socialt (Sundhedsstyrelsen, 2021). Særligt gymnasieeleverne er påvirket af dette, da de har måtte se sig revet ud af deres uddannelsesmæssige fællesskab og de sociale relationer, som ligger heri, ligesom fritidsinteresser, store begivenheder, fester og forsamlinger har været underlagt forbud og restriktioner. Man må dertil spørge, hvilken betydning dette får for gymnasieeleverne, hvis menneskelige udvikling i høj grad er determineret af fællesskaber og spejlingen i andre unge (Orben, Tomova & Blakemore, 2020). I artiklen "Generation aflyst" fra Politiken (Astrup, Nilsson & Mortensen, 2021) har otte unge svaret på, hvilken påvirkning coronapandemien har haft på deres liv. Her beskrives det blandt andet, at de unge har været begrænset i forhold til at skabe nye relationer og at de samtidig føler, at de har mistet venner.

Under pandemien er de unge i højere grad hensat til at gøre brug af digitale platforme for at bevare den sociale kontakt, og studier peger på, at blandt andet sociale medier kan mildne nogle af de negative følgevirkninger af fysisk distancering (Orben et al., 2020:637-638). På den anden side kan digitale platforme ikke nødvendigvis erstatte effekten og nødvendigheden af socialt samvær gennem fysisk kontakt (Nielsen, 2021).

Flere forskere er begyndt at centrere sig om problematikken, der indikerer en øgning af de psykiske og fysiske konsekvenser under coronapandemien, herunder eksempelvis stress, angst og depression (Varma, Junge, Meaklim & Jackson, 2021). Unge mennesker verden over oplever en

generel usikkerhed forbundet med pandemien (Orben et al., 2020:638). Et engelsk studie viser desuden, at mange unge ikke har tillid til, at deres regeringsledere tager beslutninger på de unges vegne, samt er bekymrede for de mere langsigtede konsekvenser af pandemien (Pavarini et al., 2020:187).

Selvom de unges trivsel fortsat er under udforskning, finder vi det bemærkelsesværdigt, at det fortsat synes at være omfanget af problemet, der bliver undersøgt snarere end en bæredygtig løsning af problemet. For bør vi ikke som samfund arbejde mod bæredygtige løsninger, som i højere grad tillader at lade unge indgå i meningsfulde relationer, som fremmer deres trivsel og generelle udvikling? (Nielsen, 2021).

Formålet med dette projekt bliver dermed at afdække, hvilken betydning nedlukningerne har haft for gymnasieelevernes fællesskaber og trivsel i Danmark. Dette med henblik på at kunne arbejde mod en mulig tiltag, som fordrer til øget opmærksomhed på trivsel blandt gymnasieeleverne i Danmark.

Vi vil derfor kigge kritisk på de udviklingstræk, der især kommer til udtryk i det moderne samfund under pandemien. Hvilke omkostninger har det for gymnasieeleverne, at de bliver tvunget til at prioritere regeringens krav om afstand og begrænset kontakt, og dermed behovsudsætte? Hvordan kan vi sikre deres trivsel og fællesskaber under pandemien og i et bredere perspektiv?

Vores empiriindsamling blev afsluttet den 10. maj 2021. Informanterne er derfor blot undersøgt ud fra deres oplevede periode fra den 11. marts til 10. maj 2020. Dette skaber en risiko for, at visse analytiske pointer ikke længere gør sig gældende per 26. maj. 2021. Dette har ført til følgende problemformulering:

Problemformulering

Hvorledes har nedlukningen af samfundet påvirket gymnasieelevernes fællesskaber og trivsel i Danmark?

Analyse

Gennem vores interviews og survey undersøger vi gymnasieelevers oplevelser med fællesskaber og trivsel under coronapandemien. I det følgende afsnit undersøger vi, hvorledes nedlukningen har påvirket elevernes fællesskaber og trivsel. Vi identificerede mønstre og modsætninger i det kvalitative data fra både interviews og survey og kodede det i forhold til temaer. Gennem en 'blending' af de tre interviews samt af udsagn og beregninger fra surveyen, har vi identificeret følgende fire temaer: Fællesskaber, trivsel, onlineundervisning og politik. Analysen er derfor delt op efter disse fire temaer, som vi tolker vores empiri ud fra. Den kvantitative og kvalitative empiri sættes i relation til Jenkins' teori om social identitet og Rosas teori om social acceleration og dets konsekvens i form af fremmedgørelse. Teorierne og begreberne trivsel og fællesskaber bliver præsenteret 'ad hoc' igennem analysen.

Surveyen har afstedkommet 455 kvalitative udsagn. De er kodet under de fire temaer og opdelt i følgende kategorier: 'positiv', 'negativ' og 'både og', som kan ses i tabel 1.

Tabel 1: Kvalitative udsagn fra survey

	Positiv	Negativ	Både og	I alt
Fællesskaber	44	35	6	85
Trivsel	68	69	9	146
Online	45	72	19	136
Politik	8	77	3	88
I alt	165	253	37	455

Fællesskaber

Med en teoretisk fundering i Jenkins og Rosa har vi i vores survey og interviews, undersøgt de ændrede betingelser og dynamikker i gymnasieelevernes fællesskab. For at kunne dette, har vi

undersøgt flere underkategorier, der hører under det brede fællesskabsbegreb. Her undersøgte vi, hvorvidt gymnasieeleverne har mistet venskaber, dannet nye venskaber og om de har kontakt med folk fra deres fritidsinteresser. På baggrund af disse underkategorier vil vi i følgende afsnit analysere, hvilken betydning dette har for deres trivsel.

I den overordnede regressionsanalyse er følgende fund interessante for fællesskaber: Mistede venskaber, dannet nye venskaber og kontakt med folk fra fritidsinteresser.

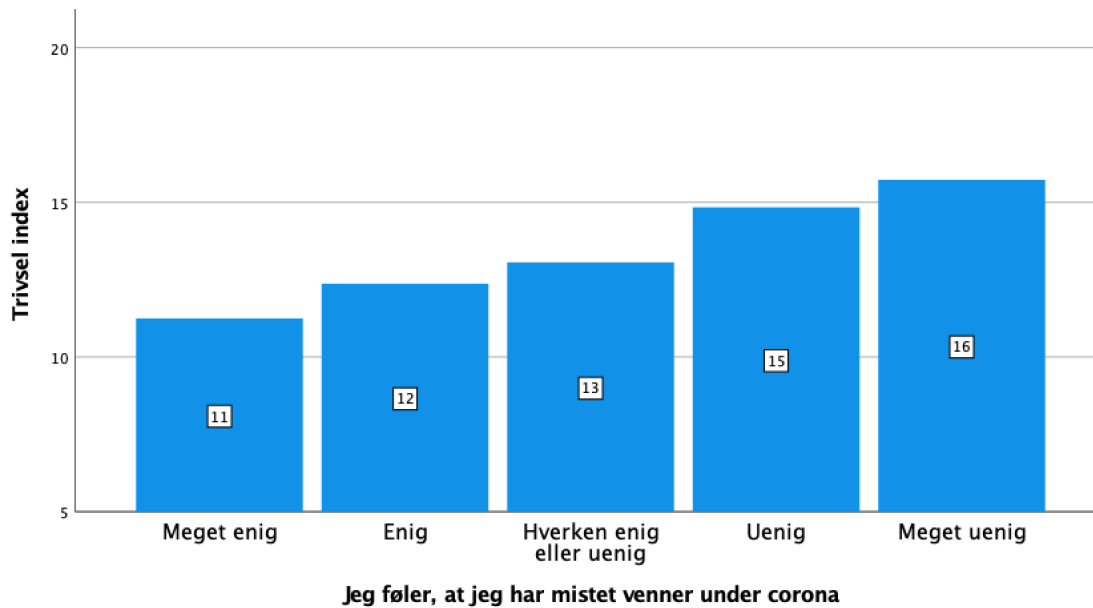
Tabel 2. Udsnit fra regressionstabel om fællesskaber (bilag 6)

Variabler	Beta-værdi	t-værdi	p-værdi
Mistet venskaber	0,759	6,487	<0,001
Dannet nye venskaber	-0,269	-2,489	0,013
Kontakt med folk fra fritidsinteresser	0,679	2,310	0,022

Mistede venskaber

Af tabel 2 fremgår det, at når gymnasieelever føler, at de har mistet venskaber, har de ligeledes oplevet en højere grad af mistrivsel. Dette illustreres i nedenstående graf (graf 1), hvor man kan se, at trivslen stiger, jo mere uenig man er i udsagnet.

Graf 1. Mistede venner og trivsel

Dette kan især belyses i interviewet med Mads. Han har ændret sin hverdag blandt andet grundet frygten for at viderebringe smitte. Om Mads' egne fællesskaber før pandemien udtaler han selv:

“[...] Under normale omstændigheder ville jeg være under et bredt fællesskab, jeg ville være sammen med mange forskellige venner og forskellige steder. Jeg dyrker meget sport med venner, træner med venner og så selvfølgelig fester og generelt hygge, som jeg ikke har kunne i år, og jeg har personligt holdt mig meget tilbage på grund af corona, og prøvet at efterleve de her restriktioner, så jeg har ikke været til nogle fester overhovedet. Så det med at træne med venner og været til fester er ikke rigtigt blevet til noget. Så der er sket kæmp store forandringer i fællesskabet.” (bilag 2, punkt 14).

Mads tilgår normalt mange forskellige fællesskaber. Ifølge Jenkins (2006) er det også herigennem, at Mads skaber sin identitet. Mads beskriver, at der er sket store forandringer i fællesskabet, idet han har holdt sig hjemme. Ud fra Jenkins argumenterer vi for, at Mads' identitet i forbindelse med samhandlingsordenen mangler validering gennem det fællesskab, han plejer at indgå i (Jenkins, 2006:44-45). Når Mads beskriver de store forandringer i fællesskabet, er det blandt andet med afsæt i de forskelle, han oplever, at der kommer mellem ham selv og resten af fællesskabet, som han giver udtryk for i følgende citat:

“De har festet, været sammen og der har jeg prøvet en multolerance, for så er det nemmere at overholde end hvis det bare er nogle ting, man gør. Men de har været sammen har jeg da kunne se på mine sociale medier. Der er også nogle, der har gjort det samme som mig, men

de fleste har været til fester. (...). Jeg har også snakket med mange om det, og de fleste er meget åbne om det, og de fleste siger, de ikke kender nogle, der er i risikogruppe, og derfor føler de sig ikke forpligtet til at overholde samme mængde af restriktioner.” (bilag 2, punkt 22).

Her kan vi se, at Mads' tidligere fællesskaber ikke deler de samme værdisæt som ham. Med et fortsat teoretisk afsæt i Jenkins synes det for os at fremgå, at Mads foretager en kategorisering af sine klassekammerater som "nogle, der ikke overholder restriktionerne". Dette for at skabe mening og forudsigelighed - han ved, hvad han skal forvente af dem fra nu af (Jenkins, 2006:108). Samtidig identificerer han sig selv som værende en, der praktiserer "nul tolerance". Herved kan der opstå problemer med gruppeidentifikation og dermed er Mads' gruppeidentitet i det gamle fællesskab blevet truet (Jenkins, 2006:46-47, 107-110). Det, at Mads oplever et afsavn, bakkes op af, at han oplever at stå alene, hvorfor "[...] *det har været meget ensomt, det har været en meget grå og kedelig hverdag*" (bilag 2, punkt 36). Mads' oplevelse af at være ensom kan ifølge Jenkins forklares ved, at der er en mangel på adfærdsmæssig konformitet i forhold til den kollektive identitet. Mads er ikke længere en del af det fællesskab, der fester sammen, hvilket efterlader ham med en følelse af ensomhed (Jenkins, 2006:151-157).

Nina giver også udtryk for, at hun ikke længere tilgår samme fællesskaber som før pandemien: "*Der har været rigtig mange fester, som jeg ikke har været med til, fordi folk ikke bliver testet, og fordi de kommer fra hver deres sted (...). Og det er nok fordi man tænker, at man ikke kun skal tænke på sig selv*" (bilag 1, punkt 57). Som det fremgår i ovenstående afsnit, så viser både Mads og Nina ifølge Jenkins en stærk social identitet, da de trækker en grænse til, hvad de ser som en socialt og rationel acceptabel adfærdsmæssig konformitet (Jenkins, 2006:156). Ifølge Jenkins peger det på en social opdeling af 'dem' og 'os', hvilket i ovenstående citat muligvis kan anfægtes at være den oplevelse, Nina giver udtryk for. "*Lighed og forskellighed afspejler hinanden på tværs af en fælles grænse. Det er på denne grænse, at vi opdager, hvad vi er i det, vi ikke er*" (Jenkins, 2006:105). Idet både Mads og Nina definerer et 'dem', så definerer de også deres egen holdning.

Nye fællesskaber

Vender vi tilbage til tabel 1 fremgår det ikke blot, at mistede venner har betydet mere mistrivsel, men også, at nye venskaber har medført øget trivsel. Med en p-værdi på 0,013 er det statistisk signifikant. Både Mads og Nina har oplevet at have mistet venskaber under pandemien, men modsat

Mads, så har Nina tilpasset sine fællesskaber. Det har haft den betydning, at selvom der er sket en opsplitning af det fællesskab, der afholdt store fester sammen, så identificerer hun sig nu i stedet gennem andre fællesskaber:

“Jeg tror, at corona har været med til at splitte det lidt op. For at være helt ærlig, så føler jeg ikke, at restauranter eller den måde at hygge på betyder ligeså meget for mig, som det gjorde før. Jeg synes i hvert fald ikke, at det er så hyggeligt, måske også fordi, man har vænnet sig til den nye rutine og måden at være sammen på. Nu syntes jeg der er andre hyggeligere måder at være sammen på. Eksempelvis er vi [dem hun spiller bold med] begyndt at lave mad derhjemme, hvor vi allesammen henter en ret og sidder sammen” (bilag 1, punkt 24).

Her ses en forskel mellem Nina og Mads. Modsat Mads, har Nina dannet nye venskaber og dermed også fået mulighed for identifikation gennem et nyt fællesskab (Jenkins 2006). Det er muligvis også heri, at vi skal finde årsagen til, at Nina ikke følte sig ensom gennem pandemien: *“Så jeg har ikke rigtig følt den der ensomhedsfølelse så meget faktisk”* (bilag 1, punkt 69). Mads har valgt ikke at skabe nye venskaber, fordi han praktiserer en “nul tolerance”, imens Nina har fundet et nyt, meningsfuldt fællesskab, hvorfor deres oplevelse af deres egen trivsel muligvis er forskellig fra hinanden. Ifølge vores regressionsmodel vil Nina have en bedre trivsel end Mads på baggrund af, at hun har dannet nye venskaber.

Pandemien har for nogle skabt begrænsninger for fællesskaberne, mens den for andre har skabt muligheden for at dyrke kvaliteten af deres relationer. Dette udtrykkes i følgende kvalitative udsagn fra surveyen: *“Jeg har fået en dybere relation til få mennesker. Og haft tid til mig selv”* (bilag 4, punkt 117).

Her udtrykker respondenterne både at have fået en dybere relation og at have fået mere tid. Dette har været sigende for flere udsagn i både surveyen og i interviewet med Nina. Dette kan ses som en modreaktion til det accelererende samfund, som Rosa kritiserer (Rosa, 2014). Før pandemien kunne det tilnærmelsesvist være en utopisk tanke at forestille sig, at samfundshjulene kunne standses eller forsinkes. Både elementet med at have tid samt det at fordybe sig, ser vi som en modpol til accelerationssamfundet. Dermed tolker vi, at pandemien på nogle områder har skabt en deceleration og dermed skabt rammerne for fordybelse i sociale relationer. Nina udtrykker det på følgende måde:

“Altså jeg vil faktisk sige, at det føles meget bedre for mig nu, fordi jeg lidt har vænnet mig til den her rutine. Og jeg syntes faktisk også, at det er meget hyggeligere at gå en tur eller at spille bold med en masse veninder. Jeg føler på en måde, at relationen er blevet dybere end før. Jeg ville faktisk sige at det er bedre lige nu” (bilag 1, punkt 20).

Nina beskriver, hvordan hun føler, at relationen er blevet dybere og tilkendegiver dette som værende godt for hende. Vi kan forstå Ninas opfattelse af de dybere relationer som værende bedre for hende ud fra Jenkins' individuelle orden, idet hun udtrykker en indre tilfredsstillelse. Den skal ses i samspil med samhandlingsordenen og den institutionelle orden (Jenkins, 2006). Nina har med sit fællesskab fundet nye rutiner og måder at være sammen på. Pandemien har skabt et brud med gamle fællesskaber med dertilhørende vaner, mønstre og forudsigelighed og givet mulighed for at indgå i nye fællesskaber med dertil hørende nye vanedannelser.

Vigtige fællesskaber for trivsel

I regressionsanalysen finder vi, at gymnasieelever, som har haft kontakt til andre i deres fritidsaktivitet, trives bedre, $p=0,022$ (tabel 2). Det kommer også til udtryk i udsagn fra surveyen, at fritidsaktiviteter er noget af det, der har betydning for godt humør:

“Jeg ville ønske, at fritidsaktiviteter var taget mere hensyn til og især for mig personligt, at fodbold ikke var lukket så meget ned som det var, for det var noget som var med til at holde humøret oppe under covid-19, at man kunne komme ud og bevæge sig og have det sjovt sammen med sine fodbold-kammerater” (bilag 5, punkt 98).

Mange fritidsaktiviteter har ikke kunnet opretholdes under corona grundet forsamlingsforbud. Ifølge DCUM (2014) er fysisk aktivitet, noget af det, der sikrer psykisk og fysisk velbefindende. Dermed ses kontakt med fritidsfællesskaber som en vigtig indikator for trivsel.

I Chi² analysen er der tre typer af fællesskaber, som er statistisk signifikante i forhold til god trivsel: familie, fritid og gymnasievenner.

Tabel 3: Skema over Chi² test for fællesskaber

Fællesskab	Har du set...Ja/Nej		Personer fysisk	Personer online	Timer fysisk	Timer online
	Antal	p-værdi	p-værdi	p-værdi	p-værdi	p-værdi
Familie	434/23	0,001**	0,028*	0,89	0,15	0,37
Fritid	154/303	0,001**	0,063	0,48	0,57	0,098
Gymnasie	430/27	0,009*	0,055(*)	0,24	0,32	0,37
Kollega	175/282	0,85	0,75	0,22	0,49	0,2
Andre	87/370	0,63	0,8	0,67	0,1	0,43

* $p \leq 0,05$

** $p \leq 0,001$

Har man set nogen fra en af de tre fællesskaber, er der sammenhæng med god trivsel. Det er interessant, at det kun er det fysiske samvær, der er signifikant eller tilnærmelsesvis signifikant for de tre fællesskaber. Dette fordi det taler for, at det fysiske møde giver bedre trivsel, hvilket ikke gør sig gældende for online samvær eller varigheden af begge typer kontakt. Ydermere kan man se af krydstabellerne i bilag 7, at jo flere personer man ser, des bedre trives man. På den baggrund tolker vi, at regeringens forsamlingsforbud på fem personer kan være hindrende for gymnasieelevers generelle trivsel.

Trivsel

Gennem vores survey og interviews blev vi bevidste om, at gymnasieelevernes trivsel ikke blot kunne måles ud fra et fællesskabs perspektiv. Andre variabler som struktur i dagen, sygdomsforløb i forbindelse med corona, optimisme og køn havde betydning på gymnasieelevernes trivsel. I følgende afsnit vil disse variabler blive analyseret med et teoretisk afsæt i Jenkins og Rosa.

Af de gymnasieelever, der deltog i surveyundersøgelsen samt vores tre informanter fra interviewene, blev der givet udtryk for, at pandemien har påvirket deres humør og motivation. I tabel 1 ses at der er 146 kvalitative udsagn under dette tema, hvoraf 68 af disse var positivt ladede og 69 af dem negativt ladede.

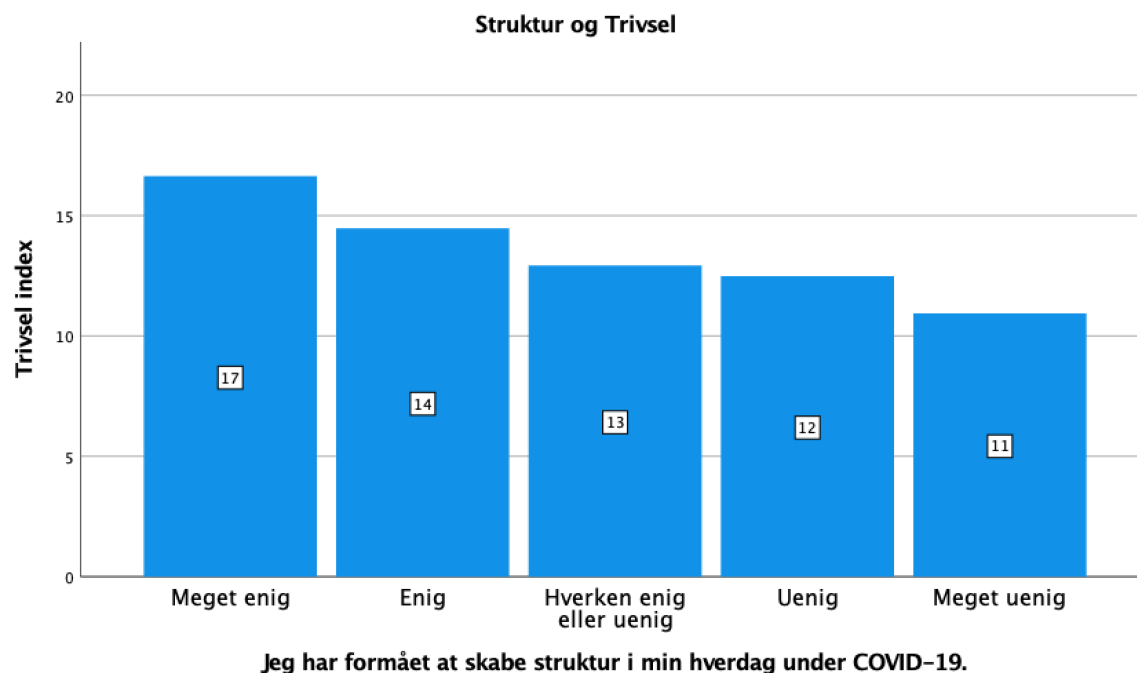
Tabel 4: Udsnit fra regressionstabel om trivsel (bilag 6)

Variabler	Beta-værdi	t-værdi	p-værdi
Struktur	-0,806	-6,167	<0,001
Corona forløb: mildt (få eller ingen symptomer)	0,558	2,037	0,042
Corona forløb: moderat (sengeliggende)	-0,715	-2,516	0,012
Corona i familien	0,678	2,158	0,032
Optimisme	-0,739	-5,412	<0,001
Sociale arrangementer	0,386	3,248	<0,001
Køn: Kvinde	-0,910	-2,816	0,005

Struktur

Regressionsanalysen viser, at struktur i hverdagen har en effekt på trivsel, altså jo mere struktur, des bedre trivsel. Dette fremgår af tabel 4 og vises på graf 2.

Graf 2: Struktur og trivsel

At struktur har en betydning, kommer også til udtryk i de kvalitative udsagn fra surveyen. Her ses det, at der i høj grad efterspørges mere struktur og at det har været en mangelvare under nedlukningen. Skolen sætter ikke længere rammerne for struktur på samme måde. En af respondenterne i surveyen udtaler, at han ville have ønsket, at han havde *“prøvet at lave [en] mere struktureret hverdag tidligere”* (bilag 5, punkt 110). Derudover nævner en anden respondent, at strukturen af onlineundervisningen har været forholdsvis dårlig. Der er dog også et citat, der nuancerer dette (se bilag 4, punkt 22).

“Strukturen af undervisningen har været forholdsvis dårlig. Mange lærere virkede ikke til at have nogen plan for undervisning og synes ikke at der har været taget særlig meget højde for den enkelte elev. Jeg føler ikke, at jeg har lært noget i det fleste fag fordi det har været online” (bilag 5, punkt 2).

Modsat giver en anden respondent udtryk for, at det har fungeret godt *“At [hun] har formået at skabe en form for struktur”* (bilag 4, punkt 160).

For dem der giver udtryk for, at de har manglet struktur, kan vi her trække på Jenkins og den institutionelle orden. Nedlukningen har medført et brud på den vanlige struktur og rutiner i hverdagen og kan dermed ses som et brud på den institutionelle orden (Jenkins, 2006). På den baggrund tolker vi, at det i højere grad bliver gymnasieelevernes eget ansvar at skabe struktur. Vi

kan se jævnfør kvalitative udsagn i surveyen, at nogle elever fungerer bedre med dette ansvar end andre gør.

Sygdom og trivsel

I regressionsanalysen gjorde vi tre statistisk signifikante fund omkring smitte med corona. Der ses en effekt af sygdomsforløbets karakter i forhold til trivsel. Hvis nogle har haft et mildt og næsten symptomfrit forløb, så har det en positiv effekt på trivsel. Modsat har et moderat sygdomsforløb med lidt mere alvorlige symptomer en negativ effekt på trivsel. Det tredje fund viser, at såfremt nogle i familien har været smittet med corona, så har det en positiv effekt på trivsel. Nina giver udtryk for alle tre fund i følgende citat omkring frygten for at smitte sin farmor:

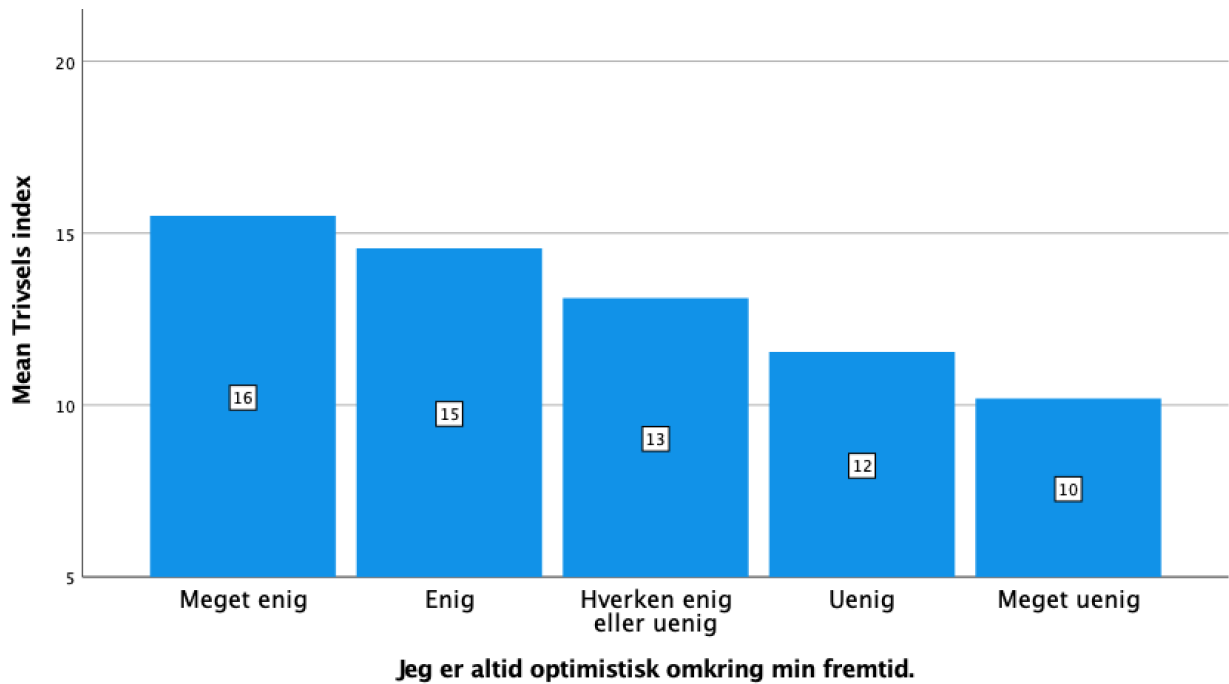
“Men jeg tror også, at vi som familie var lidt chill omkring det, også min farmor. Fordi der var mange omkring os, der var blevet smittet og som havde overstået det uden et slemt sygdomsforløb. Så det var ikke, fordi vi var så bange for det til, at det skulle påvirke min relation til hende. Men da vi blev smittede holdt vi os selvfølgelig isolerede på vores værelser, og der kan man sige, at vi holdt virkelig afstand til hende” (bilag 1, punkt 33).

Nina udtrykker, at frygten for smitte er mindsket efter, at folk i hendes omgangskreds har været igennem et mildt sygdomsforløb. Ydermere fordi der har været smitte i familien tidligere, så har det mindsket frygten for noget uvist. Dermed understøtter det, at har man erfaringer med corona smitte i familien, samt milde sygdomsforløb, så er man mindre bange for coronavirus, hvilket kan påvirke trivselen i en positiv retning. Modsat påvirker det trivselen i en negativ retning, hvis man har oplevet et sværere sygdomsforløb, måske fordi frygten for smitte og sygdom er blevet bekræftet.

Optimisme for fremtiden

I regressionsanalysen ser vi, at optimisme omkring fremtiden har en positiv effekt på trivsel, hvilket fremgår af tabel 4. Gymnasieelever som udtrykker, at de er optimistiske omkring deres fremtid, har også en signifikant bedre trivsel, hvilket fremgår af graf 3.

Graf 3: Optimisme og trivsel

Nina giver i interviewet udtryk for, at hun har mistet håbet om genåbning af samfundet: *“Men altså jeg bliver heller ikke glad, når det åbner op længere, fordi man nærmest har mistet håbet om, at det varer ved i længere tid. Så lukker det bare ned igen. I min kommune er smittetallet rigtig højt, så her har man ikke så meget håb”* (bilag 1, punkt 50). Hun har mistet håbet og bliver ikke glad ved en genåbning af samfundet, hvilket indikerer, at hun på det punkt ikke er optimistisk omkring fremtiden. Ser vi på dette med Jenkins’ teori, kan vi tolke det som, at Nina mangler den kontinuitet, som medfører en fornemmelse for orden og forudsigelighed. Kontinuiteten skaber en forhåbning om en meningsfuld fortid og fremtid (Jenkins, 2006). At samfundet kan lukke pludseligt ned igen, gør verden uforudsigelig for Nina. Ifølge Jenkins (2006) er mennesker afhængige af netop orden og forudsigelighed. Dette leder os til, at trivslen hos Nina og andre gymnasieelever, der mangler forudsigelighed, kan være påvirket i negativ retning.

Mads beskriver her, hvordan der ikke skal meget til for, at hans dag har været god:

“[...]Der skal meget mindre ting til, at det er en god dag. Førhen skulle der ske noget ekstraordinært før det har været en god dag og nu skal jeg bare træne med min ven Morten, før det har været en god dag, så der skal mindre til nu for, at det er en god dag” (bilag 2, punkt 66).

Forventningerne til hvad der skal ske i dagligdagen, er skruet ned. Vi er vant til, at ting går hurtigt og at der skal ske noget hele tiden jævnfør Rosas teori om det accelererende samfund (Rosa, 2014). Ovenstående citat vidner om en nedtoning af forventningerne til, at vi skal leve i overhalingsbanen, samt opnå mest muligt på kortest tid (Rosa, 2014). Restriktionerne har begrænset gymnasieelevernes muligheder og de er derfor per automatik nødt til at skrue forventningerne til hverdagen ned. I både interviewene og i surveyen, ses en tendens til, at gymnasieelever er kede af de ting, de er gået glip af i forbindelse med pandemien. En respondent fra surveyen udtaler: *“For mange af os er hverdagen på en skole blandt kammerater en vigtig del af en gymnasial uddannelse, også selvom vi ikke alle er klar over det, når det står på. Den tid får vi aldrig nogensinde tilbage”* (bilag 4, punkt 53).

Respondenten italesætter tiden på gymnasiet som noget, der er mistet og ikke kommer igen. At tiden bliver italesat som mistet, leder os til at tolke ud fra Rosas teori om social acceleration. Det gælder om at realisere flest muligt af de utallige muligheder, som verden byder på og for netop at kunne nå dette, sker der en acceleration af livstempoet (Rosa, 2015:36-37). Deraf udleder vi, at gymnasieeleverne kan opleve, at de er sattet bagud og at der er endnu mere, der skal indhentes på et senere tidspunkt. Mads har også en følelse af at have *“[...] misset ud på en masse fester og venskaber”* (bilag 2, punkt 10). Gymnasietiden er kendetegnet ved at indeholde en del kulturelle traditioner såsom studieture, gallafester mm. Nedlukningen resulterer i, at gymnasieeleverne kan føle, at de aldrig får mulighed for at nå dem.

Disse udsagn afspejler en form for ærgrelse. Vi tolker, at denne ærgrelse kan påvirke eleverne i sådan en grad, at det kan give et mindre optimistisk syn på fremtiden. Fremtidig optimisme ses desuden som en af faktorerne for trivsel ifølge DCUM (Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2014).

De sociale trives bedre

Regressionsanalysen viser, at jo mere gymnasieeleverne savner at indgå i sociale relationer, des bedre trives de (se tabel 4). Fundet indikerer, at hvis man savner at indgå i fællesskaber, er man socialt anlagt som person.

Mads italesætter sig selv som værende social: *“Altså jeg er utrolig social under normale omstændigheder [...]”* (bilag 2, punkt 14). I modsætning til Mads, giver en respondent i surveyen udtryk for ind imellem at have behov for en pause fra det sociale: *“Den her nye regel med, at vi er*

i skole hver anden uge, det måtte gerne være sket noget tidligere. Fordi det er rart at være social og se sine klassekammerater, men så er det også rart at have en uges pause” (bilag 4, punkt 118).

Ifølge Rosa (2014) kan selvet blive overmættet af de konstante sociale møder, som kendetegner det senmoderne menneskes sociale verden. Dette kan gøre det strukturelt usandsynligt, at vi relaterer til hinanden. Rosa ser her, at der er en sandsynlighed for selv-fremmedgørelse, fordi vi grundet foregående bliver fremmed for rummet, tiden samt egne handlinger og oplevelser. Individet kan blive overmættet, men Rosa skriver samtidig også, at autonome subjekter har brug for relationer og fællesskaber for at kunne skabe en meningsfuld tilværelse (Rosa, 2015). Som det fremgår af citaterne, har individer forskellige behov for social kontakt. Tolker vi dette ud fra Jenkins’ teori om den individuelle orden, kan vi udlede, at individer og deres behov er unikke, men at selvet samtidig er socialt konstrueret (Jenkins, 2006). Vores undersøgelse tyder på, at dem som har et stort socialt behov, trives bedre, men den viser samtidig, at der er stor mangfoldighed i sociale behov.

Et andet statistisk signifikant fund i regressionsanalysen er dummy variabelen for kvinder som viser at kvinder trives dårligere. Dette kan underbygges af, at andre trivselsundersøgelser generelt viser, at kvinder trives dårligere end mænd. Ifølge Danskernes Sundhed ser vi at andelen med dårligt mentalt helbred for aldersgruppen 16-24 år er 12,9 procent for mænd og 23,8 procent for kvinder (Danskernes Sundhed, 2017). Vores fund står i kontrast til informanten Nina og hendes opfattelse af trivsel: *“Så jeg vil sige at det gør noget godt for min trivsel. Det gør ligesom at jeg prioriterer det højest at være sammen med mine veninder.... Det giver mig overskud at være sammen med dem føler jeg, fordi jeg bliver frisk osv.”* (Bilag 1, punkt 59). Vi tolker, at Nina aktivt prioriterer sin trivsel, hvilket medfører en oplevelse af at få overskud og blive frisk. Nina synes altså at trives. Da hun, ifølge regressionsmodellen, har sit køn mod sig, kan det være andre trivselsfremmende faktorer fra modellen, der spiller ind.

Onlineundervisning

Et andet perspektiv, der synes at have haft stor betydning for gymnasieelevernes trivsel, er onlineundervisningen. Onlineundervisningen indgik ikke som et integreret tema i vores survey. I stedet blev det meget fremtrædende i de dele af vores survey, der tillod gymnasieeleven at være deskriptiv, hvorfor vi i forlængelse heraf undersøgte, hvilken betydning onlineundervisning har for gymnasieelevens trivsel. Både i vores survey-udsagn og i interviewene så vi, at

onlineundervisning var betydningsfuld for elevernes trivsel, hvorfor det findes relevant at analysere.

En af de konsekvenser, der var for gymnasieeleverne i forbindelse med nedlukningen af samfundet, var hjemsendelse og dermed ingen undervisning på skolen. Her blev gymnasieeleverne henvist til onlineundervisning. Det blev en radikal forandret måde at tilgå undervisning på, som kom til udtryk i vores survey. Her fremgår det, at 72 ud af 136 respondenter havde en negativ tilgang til onlineundervisning, mens blot 45 var positive (se tabel 1). I nedenstående afsnit vil vi fremhæve udvalgte kvalitative udsagn fra gymnasieelever, der er positive og negative over for onlineundervisning og i forlængelse heraf tolke på, hvilken betydning, onlineundervisning har for deltagernes trivsel og fællesskab.

Det fremgår gennem de kvalitative udsagn, at det er de dårlige læringsbetingelser, som er den dominerende årsag til den negative tilgang til onlineundervisning. Her kritiseres, at kravene til deres faglige kunnen er uændret, men at betingelserne for at efterleve disse krav er forringet. Dette giver Nina udtryk for i følgende citat:

“[...] og sådan var det ikke kun med undervisningen, men også med karaktererne, synes jeg. Altså jeg synes ikke, de tager så meget hensyn til de betingelser og vilkår, vi har haft. Fordi jeg kan se, at jeg er faldet i nogle karakterer, hvor jeg ikke kan gøre det bedre, fordi det er online. Der synes jeg faktisk ikke, at lærerne tager hensyn til det” (bilag 1, punkt 37).

I forlængelse af dette sammenligner Nina sine betingelser for at gå på gymnasiet med gymnasieelever, som har gået på gymnasiet forinden pandemien. Hertil beskriver hun, at hun føler en oplevelse af uretfærdighed, idet det forventes, at de præsterer ud fra samme vilkår til trods for, at de ikke har samme betingelser for læring under nedlukningen med onlineundervisning (bilag 1, punkt 39).

Med et teoretisk afsæt i Rosa kan vi argumentere for, at Ninas konkurrenceevne er forringet. Rosa beskriver, at man i konkurrencesamfundet er nødt til at løbe blot for at kunne stå stille. Dette gør sig ikke gældende for Nina, som udtrykker, at hun gør hvad hun kan, men at dette tilsyneladende ikke er tilstrækkeligt, hvorfor hendes karakterer falder. Ifølge Rosa er det udslagsgivende

konkurrenceprincip præstation, og eftersom Ninas præstationer falder, vil hendes position i klassen således også falde (Rosa, 2014, 33-35).

Når Nina således oplever, at hun har ringere betingelser for at leve op til det, der forventes af hende som studerende og samtidig føler, at hun bør opretholde samme karakterer og være en del af konkurrencen, der finder sted, kan det være forbundet med en oplevelse af at være stresset (bilag 1, punkt 35). Murad giver udtryk for samme oplevelse af en følelse af stress over ikke at kunne nå alle de opgaver, der forventes af ham som studerende. Herved kan der argumenteres for, at den øgede stress, som begge informanter oplever som følge af onlineundervisningen, kan have en negativ betydning for deres trivsel (Bilag 3, punkt 66).

En anden dominerende årsag til, at gymnasieeleverne oplever det som værende negativt at deltage i onlineundervisning, er det sociale perspektiv, som synes at være manglende. Dette kommer til udtryk hos Murad, som fortæller:

”Det var alt, du ved, at man sidder ved siden af hinanden og når der er undervisning, så kan man lytte med, men du ved, nogle gange kommer der så en joke her og dér og det sker ikke virtuelt, fordi alle slukker deres mikrofoner. Det er bare læreren, der snakker og så rækker man hånden op, hvis man skal sige noget og det er jo det ligesom, der gør skolen sjov, vil jeg sige (...)” og (...) Man kan være sammen i frikvartererne i pauserne, det spiller også en kæmpe rolle, fordi at lige nu, så slukker man bare kameraet og så er man tilbage igen næste modul (...)” (bilag 3, punkt 8).

Murad fortæller, at det sociale sammenhold ikke er det samme, som det var før i tiden og dette er noget, som alle tre informanter er enige om. Murads oplevelse af undervisningen er ikke kun baseret på den faglige del, men hænger i høj grad også sammen med interaktionen med klassekammeraterne. Set i forhold til Jenkins kan vi derfor tolke, at den fysiske interaktion og relation til klassekammeraterne spiller en vigtig rolle i oplevelsen af undervisningen. For selvom Murad også ser sine klassekammerater ved onlineundervisning, påpeger han manglen på den sociale del af undervisningen, som netop er en konsekvens af den virtuelle kontakt, som Jenkins beskriver som de fjerne samhandlinger (Jenkins, 2006: 95).

Ud fra Rosa kan Murads udsagn også tolkes som en oplevelse af fremmedgørelse for rummet, da klasselokalet er blevet erstattet med et nyt rum, som ikke bærer på samme betydninger, som ellers

er forbundet med klasselokalet. Her ses det netop, at rummet, som Rosa påpeger, til stadighed har en betydning, da oplevelsen af undervisningen ikke er det samme, når han ikke er til stede fysisk (Rosa, 2014). Dette kan også være med til at forklare Ninas oplevelse af at have ringere betingelser for læring ved onlineundervisning, da oplevelsen af undervisningen ikke er den samme, når det foregår i hjemmet eller på værelset, da disse rum ikke bærer samme betydning og associationer som klasseværelset.

I citatet af Murad ser vi også, at tiden erfares anderledes, hvor han særligt refererer til frikvartererne, som ikke har været det samme inden og under nedlukningen. Set i forhold til Rosa skelnes der mellem tid på den ene side som noget, der kan måles, og tidserfaring og de oplevelser, der kan være forbundet med den, på den anden side. Hvor de tidligere frikvarterer har været præget af oplevelser med vennerne, refererer han nu blot til disse som et tidspunkt, hvor kameraet er slukket indtil næste modul. Oplevelsen af frikvartererne i onlineundervisning er derfor ikke på samme måde forbundet med erfaringer, indtryk og stimuli som tidligere (Rosa 2014: 108). Denne mangel på tids erfaringer medvirker derved til en oplevelse af fremmedgørelse for tiden.

Der fremgår også en diametral modsætning til det behov, som nogle af gymnasieeleverne har til socialt samvær i forbindelse med undervisningen, da nogle her udtaler: *“Jeg har også (til en vis grad) nydt at have onlineundervisning derhjemme, da jeg er ret introvert og godt kan lide at være alene en gang imellem - det blev dog lidt for meget til sidst!”* (bilag 4, punkt 52). Her gives der udtryk for et andet behov end det, som i forrige afsnit blev fremstillet, og her forbindes distinktionen til de resterende klassekammerater som en nydelse. Dermed må vi også tilslutte os overbevisningen om, at nuancer er at finde i forhold til gymnasieelevernes oplevelse af at modtage deres undervisning online.

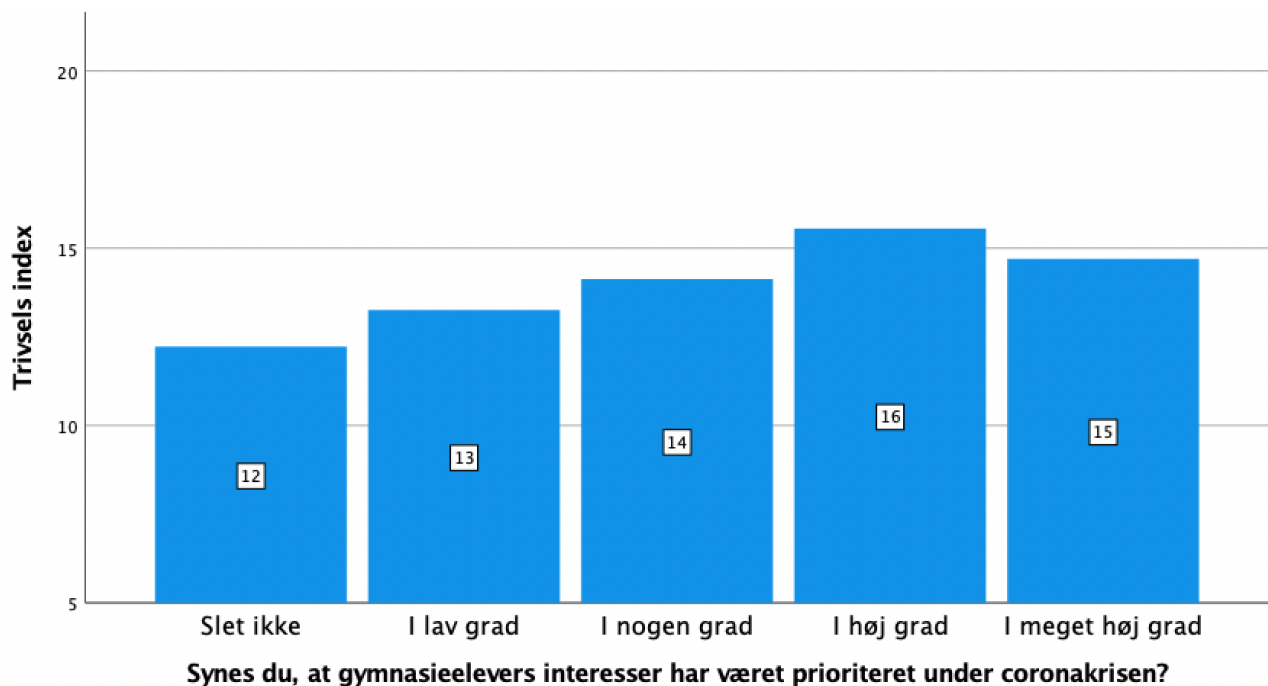
At undervisningen nu i højere grad foregår online, synes særligt at have haft negative konsekvenser. Omvendt blev en anden side af sagen også fremhævet i surveyen, hvor 45 gymnasieelever ytrede positive ting ved at have rykket undervisningen over på en online platform. Her blev det blandt andet fremhævet, at: *“Personligt er jeg glad for onlineundervisning, og jeg kan godt lide, at jeg får større mulighed for selv at strukturere min skolegang. Jeg oplever og nyder at ansvaret og kontrollen er overladt mere til mig”*. (bilag 4, punkt 11). Som det også blev belyst tidligere i analysen så vi, at der er en effekt af struktur i hverdagen på trivslen, hvorfor vi kan argumentere for, at de gymnasieelever,

som har formået at skabe en struktur i hverdagen, dermed også trives bedre. Samtidig ser vi, at en del af de kvalitative udsagn fra de adspurgte gymnasieelever i surveyen peger på, at de har haft nemmere ved at koncentrere sig ved onlineundervisning (bilag 4, punkt 12).

Politik

Som det er blevet belyst, har nedlukningen haft forskelligartede konsekvenser for gymnasieelevernes fællesskaber, skole og trivsel. I den forbindelse finder vi det derfor interessant at se på deres holdning til den politiske håndtering af pandemien og nedlukningerne. Som det fremgår af regressionsanalysen, er 'interesser varetaget' (politisk) statistisk signifikant (se bilag 6). Her ser vi, at gymnasieeleverne trives bedre når de føler, at deres interesser varetages politisk (se graf 4).

Graf 4: *Interesser varetaget politisk og trivsel*

Når grafen viser et dyk i trivlsen hos de respondenter som svarer at 'i meget høj grad', skyldes det at der er meget få respondenter i denne kategori. Ydermere blev der fundet 88 kvalitative udsagn omhandlende politik, hvoraf hele 77 af dem er negativt ladede (se tabel 1). Et af de forhold som blandt andet kommer til udtryk er, at de unge har følt, at de er blevet omtalt som smittespredere og

som uansvarlige og har følt sig oversete. Dette kommer både til udtryk i de kvalitative udsagn fra surveyen og hos informanten Mads, som fortæller:

“[...]Så hvis man bare lige spurgte dem hurtigt, så tror jeg de uden at reflektere mere over det, vil mene de er blevet overset og udskældt også og det kan jeg også selv nikke genkendende til at vi i medierne og af politikerne er blevet udskældt. Og så har der været en periode, hvor man har gjort det på mode, at nu skal vi også rose dem, men det er blevet sådan en lidt kunstig måde at få ros på” (bilag 2, punkt 109).

Det samme ses hos en af de adspurgte i surveyen, som beskriver: *“Jeg ville ønske, at der var sat mere fokus på os unge. Vi er blevet lagt meget til side, fordi der ikke var nogle, der troede på, at vi kunne styre det. Det har ødelagt meget for mange af os og gjort os meget alene og ensomme.” (bilag 5, punkt 155).*

I Jenkins' teori skelnes der mellem grupper og kategorier i den institutionelle orden, hvor han beskriver kategorier som en ydre påvirkning, hvilket vil sige en ydre kollektiv definition (Jenkins, 2006). I denne forbindelse kan vi ud fra citatet argumentere for, at gymnasieeleverne oplever at blive kategoriserede af majoritetssamfundet, og herunder særligt af politikere. Denne kategorisering er præget af en negativ omtale af de unge, som beskrives som værende uansvarlige og smittespredere under pandemien. Når det er tilfældet, kan vi argumentere for, at en sådan kategorisering kan have en negativ betydning for gymnasieelevernes trivsel, idet gymnasieeleverne føler sig overset af politikerne (Jenkins, 2006). Dette viser resultaterne i surveyen også, hvor vi netop ser en signifikant effekt af gymnasieelevernes oplevelse af, om deres interesser er blevet varetaget politisk og trivsel.

Ydermere udtrykker gymnasieeleverne en generel utilfredshed af nedlukningerne og den politiske håndtering, samt en ærgrelse over nedprioritering af dem. I denne forbindelse lyder et af de kvalitative udsagn på et ønske om: *“At gymnasieelever blev prioritet, vi er de sidste der må komme tilbage selvom vi har mest brug for det, i forhold til uddannelse.” (bilag 5, punkt 192).*

Til det fortæller informanten Nina både det positive ved hurtig reaktion i forhold til nedlukning samt hendes frustration over hele situationen;

“Jamen altså i Danmark synes jeg, at de har håndteret det rigtig godt, hvor de har været meget hurtige til at reagere på det. Men det jeg nok ville klage over ville være ift. skolen, og

at der ikke er blevet taget hensyn til, at vi bliver undervist under forskellige vilkår end dem, der havde fysisk undervisning” (bilag 1, punkt 71).

Inspireret af Barth beskriver Jenkins, at valg ikke er ensbetydende med, at man har frihed (Jenkins 2006). Ud fra nogle af besvarelsene fra gymnasieeleverne ses det, at de ikke har følt, at de har haft en stemme i samfundet under pandemien. Dette er også selvom mange af dem er ældre end 18 år og har stemmeret. Dermed kan de have haft en følelse af, at de ikke har haft frihed, men skulle indordne sig en situation, som de ikke havde nogen indflydelse på og heller ikke er blevet hørt, når de har råbt op. Gymnasieeleverne ved godt, at de har været smittespredere og at de har skulle passe på de ældre:

“Jamen jeg tror forskellen ligger i, at vi bliver ramt mere psykisk af det, hvor de ældre bliver fysisk ramt. Og så tror jeg bare, at man prioriterer det mere. Fordi der kan man jo virkelig dø af det eller blive alvorligt syg. Altså jeg tror bare, det er en generel ting i samfundet, at man prioriterer det fysiske mere end det mentale. Derfor tror jeg også, at de ældres situation er mere i fokus” (bilag 1, punkt 80).

I forlængelse af dette beskriver Nina, at hun til en vis grad føler, at det kan være en uretfærdig prioritering, da der også kan være følgevirkninger af nedprioriteringen af den mentale sundhed. Der ses altså en tvetydighed i hendes holdning til håndteringen, da hun samtidig udtrykker en forståelse for denne prioritering. Det samme forhold ses i interviewet med Murad og Mads, som både mener, at det har været nødvendigt med nedlukningerne og restriktionerne samtidig med, at de også er utilfredse med håndteringen af nedlukningen (bilag 3, punkt 74 & bilag 2, punkt 105).

Herved ser vi altså, at der generelt er en negativ holdning til den politiske håndtering af pandemien, hvor gymnasieelever føler, at deres mentale sundhed er blevet nedprioriteret, og at de har været overset i denne periode. Netop her ses bruddet tydeligt med det normative ideal. Samtidig beskriver de også, at de har følt sig udkældte af politikerne og diverse medier. Ser vi på hvor mange af gymnasieeleverne, der i høj grad føler, at deres interesser er varetaget politisk, er det kun seks procent, som mener dette. I modsætning hertil oplever hele 64 procent at deres interesser slet ikke eller i meget lav grad er blevet varetaget. Den politiske håndtering kan således siges at spille en betydelig rolle for trivslen blandt gymnasieeleverne. Mads beskriver hertil, at politikere med fordel kunne have lagt mere vægt på, at det ville være i orden med en lille gruppe af relationer, som man kunne ses med under nedlukningen; *“Jeg tænker at man set i bakspejlet, måske burde have lavet et*

forslag til eller et oplæg, om at man godt kunne være sammen med en lille boble af venner. Det kunne have gjort en stor forskel tror jeg, især for os unge. Ja, det kunne have gjort en forskel” (bilag 2, punkt 127). Mads har her en appel til politikerne om, at de burde have foreslået, at unge godt kunne være sammen i mindre fællesskaber. Heraf kan argumenteres for, at et sådan forslag også kunne have en positiv virkning på trivslen. Dette fordi, det, ifølge DCUM (2014), er en vigtig faktor for trivsel at opleve støtte og inspiration fra for eksempel klassekammerater.

Opsamling

Projektet tog udgangspunkt i en bekymring om gymnasieelevernes trivsel og fællesskaber under nedlukningerne, som forankrede sig i vores problemformulering: *Hvorledes har nedlukningen af samfundet påvirket gymnasieelevers fællesskaber og trivsel i Danmark?* Undersøgelsen af dette blev udarbejdet ud fra vores survey og interviews med et teoretisk afsæt i Jenkins og Rosa. Vores survey og interviews gjorde det klart for os, at der var flere tematikker af betydning, hvis vi ønskede at forstå gymnasieelevernes trivsel og fællesskab. Disse tematikker udsprang i vores analyse og var: Fællesskab, trivsel, onlineundervisning og politik.

At fællesskab som tema var et centralt begreb for at forstå gymnasieelevernes fællesskab, var naturligvis ikke projektets mest overraskende fund. I stedet var det de nuancer, som det medbragte og hvordan de havde en sammenhæng til deres oplevelse af trivsel. Her fremgik det, at 32,2 procent af gymnasieeleverne har mistet venner under corona nedlukningerne og at dette er forbundet med mistrivsel. Det fremgik ligeledes, at hvis eleverne har formået at etablere nye venskaber i denne periode, så er det forbundet med øget trivsel. Her er en vigtig pointe, at nedlukningen har forværret elevernes betingelser for at kunne mødes til sociale arrangementer, da de tilhørende faciliteter har været nedlukket. Det har haft en stor betydning for eleverne, som i højere grad selv har haft ansvaret for at etablere rammer for social interaktion, hvilket mange ikke har formået, hvorfor disse elever oplever mistrivsel.

At måle gymnasieelevers trivsel og hvad der afstedkommer dette, udspringer ifølge vores undersøgelser af flere variabler. Her var de mest fremtrædende pointer, at en opbygning af struktur på hverdagen var vigtig for eleverne, hvor hårde sygdomsforløb de har været involveret i og graden af deres optimisme. Eleverne blev ved nedlukningen af gymnasierne tvunget ud af den hverdagsstruktur, som de var vant til, og det tvang dem i en situation, hvor de selv skulle strukturere

deres hverdag. Dette synes for mange af eleverne at have været svært, hvilket skabte uforudsigelighed i deres hverdag og i forlængelse heraf mistrivsel. For mange gymnasieelever var nedlukningerne forbundet med frygt. Frygten for at kunne smitte sine nære i risikogruppen og hvad et coronaforløb indebar. Havde man oplevet coronaforløb på egen hånd eller i sin nærmeste omgangskreds, som var af mildere grad end forventet, havde dette en positiv betydning for ens trivsel. Gymnasieelevernes humør og herunder deres optimisme fremgik i analysen som værende forbundet. Mange elever beskrev deres bekymring for fremtiden og de begrænsninger, som nedlukningerne medførte for deres gøren i hverdagen. Grundet de mange nedlukninger gav det dem en oplevelse af håbløshed og en tilstand af blot at vente på, hvornår der atter ville blive lukket ned. Omvendt gav andre udtryk for en øget optimisme på fremtiden og dette var ifølge vores regressionsanalyse forbundet med øget trivsel.

Gennem survey, interviews og analysen syntes onlineundervisningen at have en betydelig faktor for gymnasieelevernes fællesskab og trivsel. Her viste udsagn fra vores survey, at 52,9 procent af respondenterne forholder sig negativt til onlineundervisning. At skulle gennemføre sin undervisning på en online platform, medførte to problematikker: Den ene var det sociale perspektiv, som blev taget ud af hverdagen og den almindelig skolegang - og det andet perspektiv var de svære betingelser, som eleverne skulle lære under. At undervisningen foregik online, medførte en minimal social interaktion på tværs af klassen, som igen fik betydning for de fællesskaber, der er i klassen, og dermed en risiko for øget mistrivsel. Derudover var nogle gymnasieelever stressede i forbindelse med deres skolegang, da de oplevede, at de ikke kunne præstere ud fra de forventninger, der var til dem. Vi har ud fra DCUMs trivselsparameter fortolket dette som værende mistrivsel. Omvendt fremgik det for os, at andre gymnasieelever havde fundet glæde ved onlineundervisning. Dette gjaldt særligt for de elever, der ikke var komfortable med social interaktion eller blot følte, at de i højere grad havde mulighed for fordybelse i undervisningen ved at sidde hjemmefra.

Det sidste tema, der havde en afgørende betydning for gymnasieelevernes trivsel, var deres opfattelse af den politiske håndtering af deres interesser, hvor 87,6 procent af de undersøgte gymnasieelever ikke mente, at deres interesser blev varetaget. Selvom undersøgelsen gav et mere nuanceret billede end det fremstår, hvor de unge argumenterede for, at regeringen ikke kunne have håndteret det meget anderledes, så var mange stadig frustrerede og kede af den manglende interesse

for de unge fra et politisk perspektiv. Dette kom ligeledes til udtryk i vores regressionsanalyse, der illustrerede effekten af oplevelsen af den politiske håndtering og trivsel.

Valg af formidlingsdele

På baggrund af vores analyse og vores opsamling nåede vi frem til både svar, men også flere spørgsmål på den bekymring, som vi indledte projektet med, og som skabte grundlaget for vores problemformulering. Som vist i opsamlingen gjorde vi mange nye opdagelser - nogle håndgribelige og nogle mere diffuse. Denne nye viden inden for området har vi forsøgt at gøre mere anvendelig gennem vores tre formidlingsprodukter som indebærer et notat til børne- og undervisningsminister Rosenkrantz-Theil, som indebærer resultatet af vores projekt samt vores anbefalinger til tiltag. Ydermere dækker vores formidlingsprodukter over en kronik, som skal oplyse de danske læsere om den tilstand, som gymnasieeleverne befinder sig i således, at det kan skabe et forståeligt grundlag for en større samfundsdebat. Det sidste formidlingsprodukt er tre citatplakater. Formålet med plakaterne er at synliggøre dem ude på gymnasierne, hvor de kan læse citater om bekymringer, frustrationer og håb for fremtiden, som deres medstuderende landet over har udtalt. På den måde håber vi på at kunne forebygge og forhindre ensomhed og følelsen af at stå alene med sine tanker omkring corona og den dertilhørende nedlukning.

På den måde henvender vores formidlingsprodukter sig til tre forskellige niveauer i det danske samfund, da det både indbefatter ministeren, den bredere befolkning samt dem, det hele handler om: Gymnasieeleverne.

Formidlingsdele

Refleksioner over notatet

Vi har udarbejdet vores notat med udgangspunkt i de tre overordnede kategorier: Produkt, målgruppens informationsbehov og kommunikationssituation. Vi vil i følgende afsnit kort redegøre for de refleksioner, vi gjorde os i forbindelse ved hver kategori.

Produkt

I beslutningsprocessen vedrørende hvem, notatet syntes relevant for, diskuterede vi anvendeligheden for rektorer på gymnasier. Vi ønskede med vores klare budskab om mangel på tiltag for unges trivsel at rette henvendelse til nogle med bevilling til at foretage disse tiltag. Refleksionen gik desuden på, hvorvidt vi som studerende kunne bidrage med en viden, som rektorerne og de tilsvarende ansvarshavende ikke mødte i deres daglige virke. Spørgsmålet for os lød på, hvorvidt rektorerne har bevillingen til at foretage de nødvendige ændringer, der skal til for at sikre øget trivsel blandt de gymnasieeleverne. Som resultat heraf, foretog vi den beslutning at rette henvendelse til børne- og undervisningsminister Rosenkrantz-Theil. Vi mener, at vores resultater og forslag skal kanaliseres her igennem for at kunne skabe nogle konkrete bud på tiltag, der kan skabe forbedringer for de unge gymnasieelever i Danmark.

Målgruppens informationsbehov

Det var vigtigt for os at informere ministeren om de særlige erfaringer, vi havde gjort os i forbindelse med vores projektopgave. Derfor lavede vi et resultatafsnit med tre fremhævede pointer og en efterfølgende forklaring af disse tre pointer. Derudover fremsatte vi videre en argumentation samt vores anbefaling på baggrund af vores undersøgelser. Dertil fremlagde vi tre tilhørende tiltag med afsæt i de tre problemstillinger, som ministeren bør iværksætte.

Kommunikationssituation

I vores udarbejdelse af notatet havde vi konstant for øje, at notatet skulle være simpelt, overskueligt og forkortet ned til de mest betydningsfulde informationer. Det gjorde vi med det afsæt, at ministeren varetager mange arbejdsopgaver på en arbejdsdag, hvorfor vi mente at vi skabte de bedste muligheder for at blive hørt ved at holde notatet kort og relevant.

Notat

Forside

I indeværende notat bliver der fremstillet tre erfaringer, der tager afsæt i vores projektopgave.

- 1) **32,2 % af de danske gymnasieelever har mistet venskaber** under nedlukningen, hvilket er forbundet med mistrivsel.
- 2) **52,9 % af de danske gymnasieelever oplever negative konsekvenser** ved at deltage i onlineundervisning.
- 3) **87,6 % af de danske gymnasieelever mener ikke, at de unges interesser er blevet varetaget på det politiske plan.**

Notatet tager udgangspunkt i ovenstående tre erfaringer og belyser dem yderligere med et empirisk afsæt. Det er således også med udgangspunkt i disse tre punkter, at notatet er udarbejdet, da der synes at være en problemstilling med den politiske håndtering af forebyggelse af mistrivsel blandt unge. Derfor indebærer notatet tre anbefalinger til Børne- og Undervisningsministeriet. Disse anbefalinger lyder:

- 1) **Vi bør etablere eller genetablere faciliteter, som tager afsæt i muligheden for fysisk socialt samvær for de unge.**
- 2) **Vi bør ændre betingelserne for gymnasieelevernes skolegang.**
- 3) **Politikerne skal tilgodese gymnasieelevernes behov.**

26. maj 2021

Til børne- og undervisningsminister Rosenkrantz-Theil

Vi skriver i anledning af vores færdiggjorte undersøgelse inden for børne- og undervisningsområdet omhandlende konsekvenserne af nedlukningen i forbindelse med COVID-19 i et socialt og undervisningsmæssigt regi. Vi mener på baggrund af vores resultater, at Børne- og Undervisningsministeriet kan gøre brug af vores undersøgelse og få mere indsigt i, hvad en nedlukning har gjort ved gymnasieelevernes trivsel og fællesskaber samt hvilke tiltag, der bør iværksættes nu og ved en lignende nedlukning af samfundet.

Vi er otte studerende fra Roskilde Universitetscenter, som fra februar 2021 har undersøgt konsekvenserne af nedlukningen for gymnasieeleverne i Danmark. Undersøgelsen tager afsæt i en større surveyundersøgelse besvaret af 595 gymnasieelever fra 19 forskellige gymnasier rundt i Danmark samt tre informanter, som gennem dybdegående interviews har beskrevet tilværelsen som gymnasieelev under COVID-19.

Resultater

I undersøgelsen gjorde vi følgende erfaringer:

- 1) 32,2 % af de danske gymnasieelever har mistet venskaber under nedlukningen, hvilket er forbundet med mistrivsel.
- 2) 52,9 % af de danske gymnasieelever mistrives ved at deltage i onlineundervisning.
- 3) 87,6 % af de danske gymnasieelever mener ikke, at de unges interesser er blevet varetaget på det politiske plan.

I forbindelse med forebyggelse og forbedring af trivslen for unge i Danmark, udarbejdede Sundhedsstyrelsen en pjece med råd og bemærkninger til den unge. Et af de tre råd lød på: *“Der er noget, du selv kan gøre for at øge din trivsel og komme godt igennem coronatiden.”* (Sundhedsstyrelsen, 2021: 1). Anbefalingen er bygget op om personligt ansvar for egen trivsel hos den unge. Dette synes for os ikke at have været muligt for mange af de unge gymnasieelever, hvorfor der er en stor øget mistrivsel blandt de unge. Når de mange unge beretter om mistede venskaber, skal årsagen ofte findes i de muligheder og begrænsninger, der er i forbindelse med nedlukningen. Nedlukningen af restauranter, sportsaktiviteter og at skolegangen har fået en online platform frem

for fysisk tilstedeværelse, har dermed fjernet faciliteten for den fysiske interaktion blandt de unge. De unge har imidlertid ikke fået en alternativ facilitet til at kunne mødes fysisk, hvorfor mange gymnasieelever oplever, at deres venskaber er gået tabt.

At undervisningsgangen har fået en online platform, fremgår også som en katalysator for mistro blandt gymnasieeleverne. Her viste vores undersøgelse, at der i forbindelse med onlineundervisning er et tosidet problem. På den ene side giver gymnasieeleverne udtryk for, at de ikke længere føler, at de kan efterleve de krav, der bliver forventet af dem. At have modtaget onlineundervisning over to længere perioder, har forværret deres betingelser for læring, hvilket opleves som en stressende faktor. Dette fordi gymnasieeleverne oplever, at forventningerne om præstation ikke er reguleret i forhold til deres betingelser for læring. På den anden side er der det sociale perspektiv i forbindelse med onlineundervisning. Her oplever gymnasieeleverne at mangle den sociale interaktion med hinanden, at kunne socialisere med hinanden og kunne spejle og støtte hinanden med hverdagens og skolegangens bekymringer og spørgsmål. En fremhævende pointe blandt gymnasieeleverne er manglen på visuel tilstedeværelse til onlineundervisningen. Her oplever de, at deres klassekammerater ikke har kamera tilsluttet således, at de kan se hinanden. Dette medfører, at en stor del føler sig alene og savner den interaktion, der normalt foregår i en klasse. Når der ikke er konsensus om tilsluttet kamera, betyder det ydermere, at eleverne føler sig demotiverede i forhold til at gøre sig klar til dagens undervisning, hvorfor de ofte føler sig usoigneret mens de ligger i deres seng eller sofa. Dette synes for os at være en bekymrende adfærd, da vi mener, at dette også kan have en selvforstærkende effekt i forhold til den personlige motivation og ultimativt betingelserne for læring.

Den sidste betydelige erfaring, som vi gjorde i vores undersøgelse, var den manglende oplevelse af, at der var en politisk interesse for de unge. Her føler de unge sig nedprioriteret, hvilket har medført en følelse af uretfærdighed og umyndiggørelse blandt de unge. Flere unge oplever i den forbindelse, at deres mentale sundhed er blevet nedprioriteret. Vores regressionsanalyse har i forlængelse heraf vist, at dette skaber dårlig trivsel for gymnasieeleverne.

Tiltag

Med afsæt i ovenstående erfaringer mener vi, at der er grundlag for at foretage tiltag, som forebygger mistrivsel og forbedrer trivslen blandt gymnasieelever. Dialogen kan tage udgangspunkt i følgende tre tiltag:

- 1) Vi bør etablere eller genetablere faciliteter, som tager afsæt i muligheden for fysisk socialt samvær for de unge.

Nedlukningen har frataget eleverne de faciliteter, som de mødtes ved. Det er problematisk at fratage dem dette og efterfølgende pålægge dem et personligt ansvar for at opretholde disse venskaber. Vi bør derfor skabe rammerne for, at de unge kan mødes.

- 2) Vi bør ændre betingelserne for gymnasieelevernes skolegang.

Her bør der være fokus på hybrid undervisning, som giver eleverne mulighed for at møde delvist op fysisk og delvist online. Det bør i forlængelse heraf være et krav at have tilsluttet kamera i forbindelse med onlineundervisning for at få registreret fremmøde. Derudover bør vi anerkende elevernes forværrede læringsbetingelser og derfor lade kravene til præstation være reguleret herefter. Kravene for karakterer behøves ikke ændret. I stedet kan kravene reguleres i elevernes pensum ved at have mindre litteratur, som dermed tillader, at eleverne kan fordybe sig i få emner.

- 3) Politikerne skal tilgodese gymnasieelevernes behov.

Overvejende føler størstedelen af alle gymnasieelever, at deres tilværelse er blevet nedprioriteret. Politikerne bør være opmærksomme på at lytte til unge i gymnasiealderen for at tilgodese deres behov. Elever som føler, at deres interesser bliver varetaget på et politisk plan, har en signifikant bedre trivsel.

Fra Roskilde Universitet,

Cecilie, Dipali, Fatma, Johanne, Katja, Kimmie, Nicolaj og Simone

Refleksioner over kronik

Vi har valgt at skrive en forskningsformidlende artikel til avisen Information.

Vi har skrevet en kronik, der formidler undersøgelsens mange nuancer til, hvordan coronapandemien har haft en indvirkning på gymnasieelevernes fællesskab og trivsel. Pandemien er ikke en endimensional oplevelse, der er mange perspektiver - især for de unge.

Vi prøver at give gymnasieelevernes en stemme og derfor synes vi, at det er vigtigt at videreformidle til en bredere og måske ældre målgruppe. Derudover er der en appel til politikerne om at huske at medtænke de unge og deres særlige behov.

Informations læsere er ofte højtuddannede eller under uddannelse; de er kulturinteresserede og samfundsengagerede læsere (Frontmedia, u.å.). Det ugentlige læsertal er 168.000 (Information, u.å.).

Vi har skrevet kronikken efter en traditionel kronikskabelon. En kronik som genre er ofte en længere artikel, dog ofte af en bestemt længde. Informations krav til længde er 7400 anslag og vi vil derfor prøve at holde os inden for dette.

En kronik er som oftest ikke skrevet af avisens egne medarbejdere, men af forskere, eksperter eller fagpersoner, der er inde i et bestemt felt og har en mening eller holdning, som de vil formidle frem til en bredere befolkning. Kronikken behøver ikke at behandle noget aktuelt, men skal snarere invitere læseren til at tænke med og undersøge emnet fra forskellige vinkler.

En kronik har ofte en form, der starter med at præsentere læseren for et problem, en påstand, en konkret oplevelse eller et forhold, som formidleren synes er værd at holde for øje. Dernæst sættes forskellige opfattelser overfor hinanden og udgangen er ofte åben, spørgende eller en invitation til at se på sagen i et nyt, større eller anderledes perspektiv (DanskSiderne, u.å.).

For at fange læserens opmærksomhed, har vi først og fremmest sørget for en fængende overskrift med en manchete, der giver læseren et hurtigt indblik i, hvad artiklen handler om med artiklens vigtigste punkter. Herefter er kronikken delt op i afsnit med dertilhørende overskrifter. Nogle med et humoristisk islæt, der har til hensigt at vedholde læseren. Yderligere bruger vi citater fra vores empiri til at underbygge vigtige pointer. Kronikken rundes af med en henvisning til, hvad undersøgelsen endte ud med (kampagne) og et link til, hvor materialet hertil kan findes.

Kronik

Pandemi og politikere party poop'er gymnasielivet

Gymnasieelever og andre unge har et helt særligt behov for at spejle sig i jævnaldrende, idet de er i overgangen til voksenlivet. Nedlukning og forsamlingsforbud har sat en stopper for den frie adgang til fællesskaberne. Ydermere har eleverne været henstillet til onlineundervisning. Der har ikke været et politisk hensyn til gymnasieelevers behov. Det kan forklare, hvorfor gymnasieeleverne ikke føler sig hørt og set. Så hvordan ser det egentlig ud, når pandemien og politikerne party poop'er gymnasielivet?

Unge i gymnasiealderen er i en helt særlig position. De lever i nuet og ikke først til næste sommer, som den norske sundhedsminister, Bent Høie, skrev sidste år. De unge er i transition og i fuld gang med at danne sig selv - særligt gennem de fællesskaber, de indgår i. Vi mennesker skabes og eksisterer gennem andres bekræftelse. Den proces kan vi ikke klare på egen hånd. Netop derfor er vi dybt afhængige af fællesskaberne. Nedlukning og forsamlingsforbud har spærret adgangen til de vigtige fællesskaber.

Fra ferie til forfærdelig

Corona gav under første nedlukning, hvad der for nogle gymnasieelever kunne synes som et godt break eller en ferie fra undervisningen på gymnasiet. Dog forvandlede ferien sig til et år med krammesult, computerskærm og corona-kilo. Gymnasieeleverne har lidt afsavn og har følt sig isoleret. Særligt elever fra 2.g og 3.g har været hårdt ramt, da de har været igennem to nedlukninger i deres gymnasietid.

Der er ingen entydig holdning til onlineundervisning som værende enten kun positiv eller negativ. Tværtimod giver gymnasieeleverne et nuanceret billede af fordele og ulemper ved onlineundervisning. Mens det for mange gymnasieelever betød, at de skulle kæmpe med selv at skabe struktur i hverdagen, var det for andre en lettelse, da det større ansvar har passet dem godt. De peger på, at det gode ved onlineundervisning er, at de får frigivet tid til at dyrke egne interesser - og ikke mindst tid til at sove længere om morgenen. Derudover nævner flere, at der er mere ro samt mulighed for at koncentrere sig. På den anden side savner eleverne social interaktion og alle de små udvekslinger, der normalt finder sted i mellemrummene før, under og efter undervisning i

klasselokalet. Som en gymnasieelev udtrykker det: *“lige nu, så slukker man bare kameraet og så er man tilbage igen næste modul”*. Ergo, når undervisningen slutter, slukker kameraet og man sidder alene tilbage. En anden tydelig ulempe er, at onlineundervisningen har været af svingende kvalitet. En stor del af gymnasieeleverne føler, at de ikke har lært nok. Derfor er de nervøse for de kommende eksamener, hvor de oplever, at kravene til dem er uændrede uagtet, at vilkårene for at lære har været ændrede. På trods af, at eleverne oplever fordele ved onlineundervisning, så kan det ikke stå alene. Gymnasieeleverne har brug for at se og indgå i deres fællesskaber for at trives.

Stærke relationer frem for overfladiske bekendtskaber

Så hvordan har gymnasieeleverne oplevet endnu en nedlukning af samfundet med samtidig eksklusion fra fællesskaberne? Ifølge undersøgelsen føler flertallet, at de har mistet venner under pandemien. Samtidig ses en tendens til, at der er sket en kvalitativ forbedring af de relationer, man har holdt fast i under pandemien. Her kan man diskutere, om det at få dybere relationer med tættere kontakt, er bedre end mange overfladiske bekendtskaber. At have mange venner eller følgere, er en trend på de sociale medier. Her dyrkes det overfladiske og perfekte i højere grad end det dybdegående og mere virkelighedsnære hverdagsliv. En gymnasieelev formulerer det således: *“Corona har skabt et behov for virkelig menneskekontakt - at mødes i virkeligheden. Så vi har fundet ud af, hvor meget vi sætter pris på hinandens fysiske selskab via corona. Jeg håber, at det vil trække os væk fra telefonerne en smule, når corona er dæmpet og at vi sætter pris på, at vi kan være sammen”*. Netop det, at de unge trækkes væk fra telefonerne, vil også medføre et mere realistisk indblik i livet, som det er - rått og ufiltreret. I modsætning til perifere glansbilleder, der blandt de unge skaber utilfredshed med det, de har og det, de er.

Blandt gymnasieeleverne er der også de, som oplever, at de ikke skal præstere i forhold til det sociale - der er indtrådt en pause på det område. Det medfører også håb for fremtiden: *“Jeg håber på, at vi kommer ud mere lyttende og opmærksomme på hinanden på den anden side af pandemien, efter vi har oplevet denne ensomhed og afsavn”*.

Studentertiden kan ikke spilles på repeat

At mange af gymnasieeleverne lider afsavn, er ikke overraskende. På den ene side ses en tendens til, at der er mindre FOMO (fear of missing out). Når alle vennerne også sidder hjemme, så er der ingen, som går glip af noget, fordi alle går glip af det hele. Nogle stiller sig tilfreds med mindre frem for at skulle nå mest muligt på mindst mulig tid. På den anden side udtrykkes også skuffelse over at

være gået glip af store begivenheder i gymnasiet; studieture og gallafester, såvel som det daglige gymnasieliv. *“For mange af os er hverdagen på en skole blandt kammerater en vigtig del af en gymnasial uddannelse, også selvom vi ikke alle er klar over det, når det står på. Den tid får vi aldrig nogensinde tilbage.”* For at vende tilbage til den norske sundhedsministers tale til de unge, så udviste han netop denne forståelse for, at gymnasieeleverne har mistet en vigtig tid i deres liv: *“Studentertiden kan ikke spilles på repeat”*.

Gymnasieeleverne føler sig ikke politisk prioriterede

Kun seks procent af gymnasieeleverne i undersøgelsen oplever, at deres interesser har været prioriteret politisk. Ydermere trives de elever, der oplever dette, markant bedre end de andre. Dette står i skarp kontrast til den norske sundhedsministers forstående tale, som var direkte henvendt til gymnasieeleverne. Nedlukningen har overordnet medført store problemer både menneskeligt og samfundsøkonomisk. Selvom adskillelse fra venner og fællesskaber har været en hård prøvelse for mange, så udviser gymnasieeleverne generelt en stor forståelse for de iværksatte restriktioner. På den anden side udtrykker de også en oplevelse af at føle sig glemt og overset som gruppe. Derudover udtrykker flere en kritik af, at mental sundhed ikke har været en prioritet: *“Jeg synes, at det er vigtigt, at vi husker, at det er mennesker, man har med at gøre. Ikke tal eller statistik, mennesker som også skal kunne fungere efter corona”*.

Ovenstående pointer bør vække politisk opmærksomhed på, at de i højere grad bør lytte til gymnasieelevernes perspektiver. Selvom eksamenskravene til gymnasieeleverne er blevet justeret, så udtrykker de unge fortsat frustrationer over ikke at føle sig godt nok rustet til sommerens eksamener. De mener, at de sidste års udfordringer og anstrengelser med onlineundervisning af svingende kvalitet skal tages mere alvorligt. Her kan man spørge, om det er fair at lægge yderligere pres på en ungdom, som overordnet set har klaret en presset periode med pandemi godt?

Undersøgelsen endte ud i en kampagne om, at gymnasieelevernes stemmer bliver hørt samt at give et indblik i deres perspektiv. Slutproduktet er tre plakater med grafiske citater fra de gymnasieelever, der deltog i undersøgelsen. De kan tilgås på facebooksideen *“Gymnasieelevers stemmer 2021”*.

Digitalt formidlingsprodukt

Forside

Gymnasieeleven under Corona

Det dejlige ved den virtuelle undervisning har jo primært været, at det nogle gange har været mere afslappende

Hverdagen bliver ensformig og uden megen udfordring

Man er mere kreativ, vil jeg sige. Fordi der er ikke så meget at lave, så man må bare finde på noget at lave

Jeg spillede eksempelvis aldrig bold før corona, men nu er det bare blevet hyggeligt

Jeg synes, at det har været dejligt at få lidt mere ro på i hverdagen. Jeg føler, at jeg får nået nogle flere ting

Jeg ville ønske, at jeg ikke havde isoleret mig selv så meget og have set lidt flere (og testes inden)

Man føler sig bare mere taknemmelig for det man havde før

Det bedste jeg kan gøre, er at tro på, at staten gør det rigtige eller det bedste de nu kan

Jeg har lært og forstået, hvem der virkelig betyder noget for mig. Derudover har jeg lært at fokusere på mig selv og sætte mig selv og mine egne behov først

Jeg har været glad for at få mere tid med min familie

Jeg har prøvet at fokusere positivt på tingene og sagt til mig selv at vi nok skal komme ud på den anden side. jeg er også lettet over at man ikke skal kramme og give hånd til hver og én

Jeg ville ønske, at der allerede i begyndelsen blev spurgt mere ind til vores følelser omkring hjemsendelse

Jeg tog på under lockdown og gik i nattøj 24/7

Usikkerhederne gør mig bekymret i hverdagen

Der har været tid til fordybelse i egne interesser

Det sociale har været rigtig svært

Lærerne har gjort deres for at holde elevernes humør højt

Det her med at få weekend og ikke føle, at man får weekend

Det var lidt flovt at spørge på Zoom, fordi så skulle man tænde kamera, du skal række hånden op og det er meget mere iscenesættende end at gøre det i virkeligheden, hvor du bare lige hurtigt går op til læreren

Vi unge kunne godt have modtaget mere psykologisk støtte

Jeg har fundet ud af, at jeg er langt mere introvert, end jeg troede. Jeg har det godt i mit eget selskab og trives med at være hjemme. Derudover mister man mange sociale spilleregler, og bliver mere træt efter et venbesøg

Jeg synes faktisk, at det er gået okay

Jeg føler på en måde, at relationerne er blevet dybere end før

Corona har taget næsten et helt år af mit gymnasielev

Jeg turde ikke at være sammen med venner, fordi jeg kunne bære smitten med hjem

Jeg og mine nærmeste har trods situationen følt os sikre og fortrøstningsfulde

Der er sket kæmpestore forandringer i fællesskabet

Jeg håber på, at vi kommer ud mere lyttende og opmærksomme på hinanden på den anden side af pandemien, efter vi har oplevet denne ensomhed og afsavn

Vi fundet ud af, hvor meget vi sætter pris på hinandens fysiske selskab pga. corona. Jeg håber, at det vil trække os væk fra telefonerne en smule, når corona er dæmpet. Sætte pris på, at vi kan være sammen

Det har været rart at kunne være sig selv - og bare sig selv. Under corona har jeg kunnet være afslappet i bare at være mig - en meget befriende følelse, som jeg er utroligt glad for at have stiftet bekendtskab med

Jeg har da haft hverdage, hvor jeg har tænkt, at nu er det simpelthen for nederen at gå inden for de samme vægge

Jeg synes, at online er en fed måde under omstændighederne at være sammen på, men selvfølgelig kan det ikke det samme, som at være fysisk sammen

Jeg har været glad for at kunne bruge tid derhjemme og med mig selv, uden at føle, at jeg går glip af noget

Måske kunne man have lavet nogle flere fællesaktiviteter over Teams

Gymnasieeleven under Corona

Jeg tror bare, at det er en generel ting i samfundet, at man prioriterer det fysiske mere end det mentale

Jeg har været glad for at kunne sove længe

Min hverdag er blevet mindre stresset, hvilket har medført mere selvrefleksion og hvad der er vigtigt for mig

FOMO er blevet bedre

Jeg ville ønske, at flere af mine klassekammerater havde kamera på. Det ville føles mindre asocialt

Jeg har lært at strikke og på den måde kan jeg slappe af med det

Selvom jeg er rigtig anti lockdown, så synes jeg også, at lockdown er nødvendigt

Man har haft mere frihed til at strukturere sin hverdag

Hvis det kan ske med alle andre kan det også tænkes, at det kan ske for en selv eller en omkring dig

Det er jo en lidt sjov følelse den der ensomhed, fordi man jo fandeme kan føle sig ensom mens man er sammen med nogen

De diskuterer vores fremtid, men jeg føler ikke, at de snakker til os om den

Jeg ville ønske, at folk var blevet hjemme og at der ikke var så mange fester osv., så det her corona kunne komme over hurtigere

Vi har haft et godt online fællesskab i klassen, hvor alle har været velkomne

Jeg tænker, at vi har følt os udskældt for at feste for meget og være en af de helt store årsager til, at corona stadig er en stor ting

Jeg er ikke så stor fan af onlineundervisning

Jeg har været glad for at være hjemme og mere eller mindre selv kunne strukturere min hverdag. Det har været rart ikke at skulle med transport

Jeg har været glad for mere kvalitetstid med min familie

Jeg har været glad for at være mindre fysisk i skole. Man har haft tiden til at fokusere på det, som virkelig tæller, de allernærmeste relationer og det at ligge indad. Jeg synes, vi skal huske denne læring, og ikke altid have så travlt og hele tiden forvente så meget af hinanden og os selv

Jeg bliver ikke glad, når det åbner op længere, fordi man nærmest har mistet håbet om, at det varer ved i længere tid

Jeg synes ikke, at trivsel på gymnasiet er blevet prioriteret nok

Jeg har selv følt mig meget alene og følt, at jeg er gået glip af meget, fordi man konstant har skulle være med og på, for ikke at miste noget, nu hvor man ikke ser sine venner og veninder hver dag, ligesom man gør når man møder fysisk i skole

Jeg ville ønske, at vi fik noget mere forskelligartet undervisning, så det hele ikke bare var at sidde foran skærmen

Jeg har meget mere overskud til at være sammen med andre mennesker

Mine venner og jeg har været gode til at holde kontakten og finde tid til hinanden

Jeg ville ønske, at der var taget mere hensyn til fritidsaktiviteter. Især for mig personligt, at fodbold ikke var lukket så meget ned, som det var. Det var noget, som var med til at holde humøret oppe under corona, at man kunne komme ud og bevæge sig og have det sjovt sammen med sine fodboldkammerater

Jeg har fået mere tid til mine skoleopgaver. Normalvis vil jeg hurtigt komme til at bruge 3-4 timer på transport til og fra min skole. Dette er nu en lettelse og jeg har fået flere timer i døgnet. Jeg er også under coronakrisen blevet meget mere aktiv end jeg var forinden og jeg kan mærke, at jeg lever et sundere liv mht. kost og motion

Vi gik glip af vores studieture og det blev bare kun værre

Jeg har været glad for, at jeg har fundet ud af, hvilke venner, som faktisk har lyst og gider at sætte tid af til at ses, så de venner jeg har nu, er tætte relationer

Lige da vi lukkede ned var det som en luksusferie, men jeg havde ikke set den komme, at vi skulle i skole online, men det kom vi

Der er blev taget lidt for meget hensyn til lidt for få mennesker med konsekvens for rigtig mange mennesker

Ikke så meget unødvendig lockdown

Det har været dejligt, at der ikke har været fysiske forventninger

Digital formidlingsproduktion af Karja Skriver, Fatma Küçükakin, Nicolaj Nielsen, Dipali Deol, Cecilie Vængebjerg, Kimmie Rossing, Johanne Conrad & Simone Nelander. Roskilde Universitet.

Gymnasieeleven under Corona

Du vil gerne forlade sengen, men på den anden side gider du ikke at forlade sengen

Jeg synes, at vores stemmer skulle blive hørt mere

Man kan jo godt føle sig ensom, selvom man er sammen med sin kæreste, og mangle noget i andre fællesskaber

Jeg er kommet tættere på min familie

Jeg vil sige, at jeg trives bedst, når jeg er i de sociale relationer og i det sociale fællesskab

Nogle lærere har været gode til at åbne dialog om undervisningen og opgaver, og det har helt klart forbedret oplevelsen over det sidste år

Jeg synes, at man i højere grad skal have ansvaret for sit eget liv

Jeg har været glad for at kunne sove længe

Jo, du føler dig alene, men alle dine andre venner er også derhjemme. De er også på Zoom, de oplever det samme som dig

Derhjemme har jeg haft mere overskud, og jeg føler, at mine klassekammerater har lært mig at kende på en bedre måde, end hvis vi var i skole fysisk

Jeg ville ønske, at der havde været mere klare rammer om, hvornår det ville være muligt at komme tilbage. I lang tid gik man i 'limbo', hvor man kun kunne se 2 uger frem

Generelt har skolen nok stresset mig mest under corona

Jeg føler, at det har været hårdt med den frygt, man hele tiden har haft, blandt andet, når man var ude eller sammen med andre

Jeg ville ønske vi var begyndt at teste folk for corona noget før fordi jeg tror det ville have gjort vi havde fået styr på det hele noget tidligere

Mindre socialt pres fra venner og gymnasieklasse, mindre præstationspres fra skolen

Jeg kan godt lide ikke at have lige så meget stress på i forhold til aftaler uden for skolen

Jeg ville gerne have været bedre til at holde venskaber ved lige

Det har været godt at lære mere om sig selv og de venskaber, man har. Man har mistet venner, men også fået nye, fordi man lærer hinanden at kende på en helt anden måde

Jeg ville ønske, at folk tænkte mere på andre

Krisen har splittet kontakten, hvilket er ærgerligt

Jeg har været glad for at have mere tid til sig selv

Mere fysisk aktivitet frem for onlineundervisning

Jeg har fået en dybere relation til få mennesker

Det har da været ret hygge at være hjemme

Har været glad for, at jeg kunne komme på arbejde

Man glemmer ofte, at der er vigtigere ting end karakterer

I starten var jeg jo rigtig glad, fordi jeg tænkte "dejligt, vi har to ugers ferie." Det var det første, vi allesammen tænkte på. Men så blev det pludselig længere, og så var det faktisk ikke ferie, men virtuel undervisning. Så blev det jo rigtig seriøst

Det er hårdt at sidde så meget foran skærmen

Jeg ville ønske, at der havde været mere fokus på, hvordan man kan opretholde modet hos børn og unge, der har fået sat deres liv på pause

Det har været rart at mødes til gåture

Man har haft mere frihed til at strukturere sin hverdag

Jeg har været god til at finde alternativer til, hvordan man kunne "ses"

Jeg elsker onlineundervisning, da jeg er en hardcore gamergirl

Jeg ville ønske, at der var sat mere fokus på os unge. Vi er blevet sat meget til side, fordi der ikke var nogen, der troede på, at vi kunne styre det

Jeg har skabt en fungerende hverdag med gode vaner, som har gjort, at jeg er forblevet motiveret

Jeg ville ønske, at jeg havde været bedre til at se muligheder og fremad

Jeg kan mærke, at min krop har taget skade af at sidde derhjemme i så mange måneder. Jeg har rygproblemer, spændinger i nakken og hovedpine ofte, fordi jeg sidder og bruger min computer så meget. Det er et problem, fordi jeg ikke kan overskue noget med de smerter og jeg ved mange af mine venner har de samme problemer. Vi er pressede og anspændte

Onlineundervisning fungerer ikke. Man lærer simpelthen ikke det samme og koncentrationen er overhovedet ikke den samme

Refleksioner over digitalt formidlingsprodukt

Bagside

I indeværende formidlingsprojekt har vi besluttet, at det ene af vores tre formidlingsprodukter skal være et digitalt formidlingsprodukt. Baggrunden for dette er, at vi blev inspireret af de mange spændende udsagn, som gymnasieeleverne kom med i henholdsvis vores surveyundersøgelse og tre semistrukturerede interviews. Det viste sig nemlig, at eleverne i høj grad havde samme holdninger til coronapandemien - både positive og negative. Vi ønsker derfor at videreformidle dele af disse udsagn tilbage til eleverne for at gøre dem opmærksomme på, at de ikke er alene med deres tanker og følelser under pandemien.

Produkttype

Vores digitale produkt består af citatplakater. Plakatens hensigt er at få mennesker i bevægelse til at stoppe op og iagttage den og dens budskab. Dette gøres ved at skabe blikfang via farver og komposition. Plakaten er i sig selv en slags udstillingssituation (Christensen, 2013: 8-10).

Vi vælger at benytte citatplakater, da de er meget oppe i tiden, og derfor er vores håb, at de er genkendelige for gymnasieeleverne og at de vil stoppe op og læse plakaterne.

Citatplakater er plakater, som ofte laves med et humoristisk præg. De indeholder som regel 'catchphrases', som er citater, der gentages mange gange og som spredes viralt gennem både medier og fra mund-til-mund. Citatplakaterne er skabt med et simpelt grafisk udtryk, som bidrager til at få iagttageren til at tænke på citatets oprindelse (citatplakat.dk, u.å.).

I vores citatplakater er der ikke nær så mange humoristiske citater, som i en original citatplakat, da vi vælger at være så tro mod vores empiriske materiale som muligt, og her var der ikke så mange, der brugte humor i deres besvarelser. Dette gør vi for at kunne give alle synspunkter plads, da både det positive og negative har påvirket gymnasieeleverne under pandemien.

Plakaterne bliver sendt til listen af gymnasier, der blev kontaktet i starten af undersøgelsen med et ønske om, at de deles på deres respektive elevplatforme. Vi opfordrer dem desuden til at printe plakaterne ud, så de kan tilgås fysisk. Derudover kan citaterne tilgås online på Facebook på siden "Gymnasieelevernes stemmer 2021" (link: <https://www.facebook.com/Gymnasieelevernes-stemmer-2021-105231085098962>), da mange gymnasieelever har en facebookprofil og de dermed

har mulighed for at invitere deres venner til at ‘synes godt om’ siden for på den måde at sprede budskabet.

Målgruppe

Det digitale formidlingsprodukt henvender sig primært til gymnasieelever i aldersgruppen 15-22(+) år, men de vil naturligvis være tilgængelige for alle på gymnasierne og deres respektive elevplatforme samt på Facebook.

Formål

Formålet med plakaterne er, at eleverne bliver gjort opmærksomme på, at de ikke er alene med deres tanker og følelser. Tanken er, at plakaterne skal kunne bidrage til refleksion og åbne for dialog mellem eleverne og lærerne samt eleverne imellem. Vi håber desuden, at plakaterne kan inspirere lærerne til eventuelt at tage nogle af problematikkerne, som eleverne giver udtryk for, op i undervisningen. Det vil sige, at forhåbningen er, at det kan være et samtaleemne for alle på skolerne samt eventuelt med vennerne og familien i deres fritid.

Indhold

Vi har udarbejdet tre forskellige plakater. Dette grundet, at der er indsamlet meget empiri i den kvantitative og kvalitative undersøgelse, og det øger chancerne for at ramme så mange elever som muligt. Hermed kan de reflektere over deres egen oplevelse af pandemien og forhåbentlig ikke føle sig alene, men derimod føle sig som en del af et større fællesskab.

Det digitale formidlingsprojekt indeholder udsagn fra gymnasieeleverne fra henholdsvis kvalitative udsagn fra fritekster fra surveyundersøgelsen og udsagn fra de tre semistrukturerede interviews. På de tre plakater er der udsagn (citerer) inden for hvert af analysens temaer: fællesskaber, trivsel, onlineundervisning og politik. Dette mener vi gør plakaten mere interessant at læse, da et enkelt tema på hver plakat kan blive ensformigt og kan virke som gentagelser. Vi har inddraget både positive og negative udsagn fra eleverne, og forsøgt at lave en balance mellem dem på plakaterne. Enkelte steder har det været nødvendigt at ændre en smule i formuleringen af citerterne for bedre forståelse for læseren samt er der rettet stavfejl i de oprindelige udsagn. Vi har anvendt ordet “Corona” i stedet for “COVID-19”, da vi mener, at førstnævnte henvender sig mere

til gymnasieelevers jargon. “Corona” fremstår desuden mere læsevenligt på en plakat.

Illustrationer

Plakaterne er lavet i Microsoft Office Word med tekstbokse uden linjer. Vi har placeret de forskellige tekstbokse, så det ligner en mosaik af citater.

Den anvendte skrifttype er ‘Britannic’, da denne minder om skrifttypen fra de originale citatplakater. Vi har lavet farvetemaer for hver enkelt plakat i henholdsvis orange, blå og grønne nuancer med forskellige farvetoner. Dette for at skabe blikfang og for, at iagttageren kan se forskel på plakaterne og deres indhold, da de alle indeholder forskellige citater. Herudover er der anvendt forskellige skriftstørrelser og formater samt både lange og korte citater, da det er med til at skabe en dynamik i plakaten.

Plakatstørrelsen er lavet i A3 i formatet 29,7 cm x 42 cm, da dette svarer til en mellemstor plakat. Vi afprøvede forskellige formater og fandt denne passende i størrelsen. A3-formatet giver samtidig mulighed for at hænge flere plakater sammen eller i forlængelse af hinanden uden, at de fylder for meget. Det er dog også muligt at printe plakaterne i A2-formatet 42 cm x 59,4 cm for endnu bedre at kunne læse alle citaterne.

Litteraturliste

- Andersen, L.B. (2010). Forskningskriterier. I: Andersen, L.B., Hansen, K.M. og Klemmensen, R. (red.). *Metoder i statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Astrup, E., Nilsson, K & Mortensen, A. (2021). *Generation aflyst*. Politiken. Lokaliseret d. 18.05.2021 på:
<https://politiken.dk/indland/art8131477/Generation-aflyst-Otte-unge-kigger-indad-efter-12-m%C3%A5neders-pandemi>
- Bay H., Rathlev J. & Hermansen, J. (2017), 'Dataindsamling' I: *Survey Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. (2017). Hans Reitzels Forlag. Frederiksen M., Gundelach P., Nielsen, R.S (red.), s. 61-62.
- Bazeley, P. (2018). Interpreting data. I: *Integrating analyses in mixed methods research* (s. 54-68). SAGE Publications Ltd,
<https://www-doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.4135/9781526417190>
- Bischoff, C. & Klemmensen, R. (2010). Fra spørgsmål til hypoteser. I: Andersen, L.B., Hansen, K.M. og Klemmensen, R. (red.). *Metoder i statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Catalogue of bias. (u.å). *Recall bias*. Lokaliseret d. 24.05.2021 på:
<https://catalogofbias.org/biases/recall-bias/>
- Christensen, L. (2013). *Plakatbevægelsen - En britisk designfront i mellemkrigsårene*. Museum Tusulanums Forlag. Københavns universitet, s. 8-10.
- Citatplakat.dk (u.å.). *Historien, konceptet og holdet bag*. Lokaliseret d. 19.05.2021 på:
<https://citatplakat.dk/om-citatplakat/>
- Creamer, E. (2018). *An introduction to fully integrated mixed methods research* (s. 80-115). SAGE Publications, Inc., <https://www-doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.4135/9781071802823>
- Dahler-Larsen, Peter (2003). *At fremstille kvalitative data* (2 udg.). Syddansk Universitetsforlag.
- Dansk Center for Undervisningsmiljø. (2014). *Trivsel*. Hentet fra DCUM. Lokaliseret d. 18.05.2021 på: <https://dcum.dk/media/1538/trivsel.pdf>

Danskernes sundhed (2017). *Mentalt helbred*. Lokaliseret d. 24.05.2021 på:

[SAS Visual Analytics Viewer \(danskernessundhed.dk\)](https://www.danskernesundhed.dk)

Dansksiderne (u.å.). *Opinionsgenrer*. Lokaliseret d. 18.05.2021 på:

<https://dansksiderne.dk/index.php?id=3476#c11475>

Datatilsynet. (u.å.a). *Generelt om forskning og statistik*. Lokaliseret d. 25.05.2021 på:

<https://www.datatilsynet.dk/emner/forskning-og-statistik/generelt-om-forskning-og-statistik/>

Datatilsynet. (u.å.b). *Lovgivning*. Lokaliseret d. 24.05.2021 på:

<https://www.datatilsynet.dk/generelt-om-databeskyttelse/lovgivning/>

Datatilsynet. (2019). *Vejledning - samtykke*. Lokaliseret d. 24.05.2021 på:

<https://www.datatilsynet.dk/media/6562/samtykke.pdf>

Dawson, J. (2017). An introduction to classical test theory and quantitative survey data. In *Analysing quantitative survey data for business and management students* (s. 1-10). SAGE Publications Ltd,

<https://www-doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.4135/9781473983311>

European Social Survey. (2012). *Dataset: ESS6-2012, ed.2.4*. Lokaliseret d. 20.05.2021 på:

<http://nesstar.ess.nsd.uib.no/webview/index.jsp?v=2&submode=abstract&study=http%3A%2F%2F129.177.90.83%3A80%2Fobj%2FfStudy%2FESS6e02.4&mode=documentation&top=yes>

European Social Survey. (2018). *Dataset: ESS9-2018, ed.3.1*. Lokaliseret d. 20.05.2021 på:

<http://nesstar.ess.nsd.uib.no/webview/index.jsp?v=2&submode=abstract&study=http%3A%2F%2F129.177.90.83%3A80%2Fobj%2FfStudy%2FESS9e03.1&mode=documentation&top=yes>

Finansministeriet (2020). *Økonomisk Analyse. Status for dansk og international økonomi under coronakrisen. November 2020*. Elektronisk publikation: ISBN: 978-87-93531-98-7

Ford, J.K., MacCallum, R.C. & Tait, M. (1986). The Application of Exploratory Factor Analysis in Applied Psychology: A Critical Review and Analysis. *Personnel Psychology*, 39(2)(s. 291-314). <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1986.tb00583.x>

Frederiksen, M. (2020). Mixed methods - forskning. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder en grundbog* (3.udg.) (s.327). København: Hans Reitzels Forlag

- Frey, B. (2018). *The SAGE encyclopedia of educational research, measurement, and evaluation* (Vols. 1-4). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc. doi: 10.4135/9781506326139
- Frontmedia. (u.å.). *INFORMATION*. Lokaliseret d. 18.05.2021 på:
<https://frontmedia.dk/medier/information/>
- Galderisi, P. (2015). *Understanding Political Science Statistics: Observations and Expectations in Political Analysis*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203830031>
- Hansen, E.J. og Andersen, B.H. (2009): *Et sociologisk værktøj. Introduktion til den kvantitative metode*, 2. udg. (s. 260-274). Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, K.M. (2010). Spørgeskemadesign. I: Andersen, L.B., Hansen, K.M. og Klemmensen, R. (red.). *Metoder i statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, K.M. & Hansen, S.W. (2010). Bivariat analyse. I: Andersen, L.B., Hansen, K.M. og Klemmensen, R. (red.). *Metoder i statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Information. (u.å.). *Årsrapport og nøgletal*. Lokaliseret d. 18.05.2021 på:
<https://www.information.dk/aarsrapport-noegletal>
- Jenkins, R. (2006): *Social Identitet*. Forfatterne og Academica, Århus: Gyldendal Akademisk.
- Juul, S. (2012). Nyere kritisk teori. I: Juul, P. & Bransholm Pedersen, K. (Red.), *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring*. (1. udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Klassen, A., Creswell, J., Plano Clark, V., Smith, K., & Meissner, H. (2012). Best practices in mixed methods for quality of life research. *Quality of Life Research*, 21(3), 377–380. <https://doi.org/10.1007/s11136-012-0122-x>
- Kristensen, C.J. (2019). Forskningsetik i samfundsvidenskaberne. I: Kristensen, C.J. og Hussain, A.M. (red.). *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2. udg.)(s. 77-94). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Nielsen, K. H. (2021). *Ungdomsliv i en Coronatid - smertegrænsen er nået*. Lokaliseret d. 23.05.2021 på:

<https://dpu.au.dk/om-dpu/nyheder/nyhed/artikel/ungdomsliv-i-en-coronamid-smertegraensen-er-naaet/>

Orben, A., Tomova, L., & Blakemore, S. J. (2020, August 1). The effects of social deprivation on adolescent development and mental health. *The Lancet Child and Adolescent Health*. Elsevier B.V. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30186-3](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30186-3)

Petersen, M. B. (2010). Indekskonstruktion. I: Andersen, L.B., Hansen, K.M. og Klemmensen, R. (red.). *Metoder i statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.

Rosa, H. (2014). *Fremmedgørelse og acceleration*. Danmark: Hans Reitzels Forlag

Schiermer, Bjørn (red.) (2013) *Fænomenologi teorier og metoder*: 1. udg, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag.

Sundhedsstyrelsen. (2021). *Socialt samvær*. Lokaliseret d. 19.05.2021 på: <https://www.sst.dk/da/corona/Forebyg-smitte/Samvaer-og-sociale-sammenhaenge>

Thagaard, Tove (2010). *Systematik og indlevelse. En indføring i kvalitativ metode*. 1. udg., 4. oplag. Akademisk forlag.

Toepoel, V. (2016). Ethical considerations. In: *Doing surveys online*. (s. 39-52). SAGE Publications Ltd, <https://www-doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.4135/9781473967>
[Unge og trivsel i en coronamid \(sst.dk\)](https://www-doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.4135/9781473967)

Uddannelses- og forskningsministeriet. (2014). *Den danske kodeks for integritet i forskning*. Lokaliseret d. 22.05.2021 på: <https://ufm.dk/publikationer/2015/filer/file>

Varma, P., Junge, M., Meaklim, H., & Jackson, M. L. (2021). Younger people are more vulnerable to stress, anxiety and depression during COVID-19 pandemic: A global cross-sectional survey. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, 109, 110236. <https://doi.org/10.1016/j.pnpbp.2020.110236>